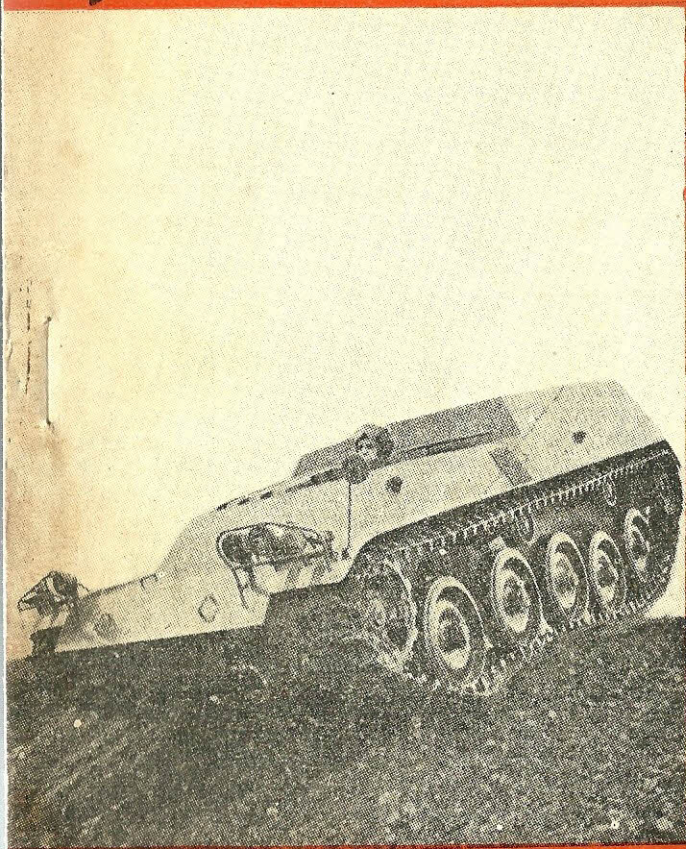

צקלון

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

צק לון

לקט תרגומים

תוכן הענינים

עוד „תיקונים“ לתיאור מלחמת סיני	קולונל הדיביזיה מונפור 3
כיצד אפשר לגבור על מארב?	המיר ג.י. לאנגסטר 15
צא מן העיר!	הלויטננט ד.ו. דיו 28
מדף הספרים	33

צבא הגנה לישראל
הוצאת „מערכות“

אלול תשי״ח - ספטמבר 1958

חמ 66 (כרך ו')

„מערכות“

בית ההוצאה של צבא הגנה לישראל

עורך ראשי: סא"ל אלעזר גלילי
סגן עורך ראשי: סא"ל גרשון ריבלין
„מערכות“: קצין עריכה סרן משה ברימר
„צק לון“: קצין עריכה שרגא גפני
„מערכות“: עוזר קצין עריכה רס"ר מיכאל הולר

ספרים להנצחת החייל: העורך ראובן אבינועם

מזכירת המערכת: מרים נתנאל

המנהל: יוסף דקל
עוזר למנהל: יוסף אלקוני

המערכת והמנהלה, הקריה"ת א, רח' ג' מס. 1

תמונות השער

רפ"מ שורין רבישימושים שביצרי חדש

מיתרונותיו של רכב זה, מתוצרת התעשיה השביצרית: תמרינות ומהירות, כושר רב לעבוד בכל סוגי השטח, כניסות מפנים-ומאחור, שריון חזיתי העומד בפני פגזים נ"ט עד קוטר של 20 מ"מ, יכולת להסיע 12 איש, שלדתו, בעלת השריון הקל, עשויה לשימושים אלה: מסיע גייסות, אמבולנס, מסיע-ציוד באיזורים קדמיים, רכב-הנדסה, וכן „כץ-ממוע“ בשביל כלי-היריה הבאים — תותח נ"ט בן 90 מ"מ, כלי-ארטילריה בן 105 מ"מ, תותח נ"מ דוקני בן 20 מ"מ, מרגמה בת 120 מ"מ או בת 160 מ"מ, כלי ללא-רתע כבד.

המסקנות שצמחו מגוררי הנוסחאות

עוד „תיקונים” לתיאור מלחמת סיני

(המשך מחוברת 65)

קולונל הדיביזיה מונפור

בריגדת הצנחנים ה-202 בגזרת מעבר-המיתלה, הוסיפה לשמש מטרה להתקפות האויריה המצרית. על אף זאת ניסה עתה מפקדה — בנטשו את דבר „התקפת הלילה” היקר כל כך ללבם של הישראלים — להשתלט על המיצר בשעות היום; אולם אף דבר זה נעשה על ידי באופן מפליא למדי. בצהרי 31/10 החלו הצנחנים, הרכובים על הטנקים, והנוסעים בחצאיה-הזחלים, לנוע לעבר המעבר, בין שני המדרונות התלולים והשטחים ההרריים שבאמצעם הוא משוכך. תחת האש המרוכזת של ההגנה התפוצצו משאיות דלק ומשאיות תחמושת ישראליות, והן סתמו את המעבר. מה בעצם היה עסקן כאן? וכנראה בראש השדרה דוקא? לא נותר להם, לצנחנים, אלא לתקוף ברגל — דבר שאותו יכולים היו, וחייבים היו, לעשות מזמן; והם עשו זאת, בתת-מקלעים ובנשק-קר. אולם רק בשעה 1800 הגיעו יחידות-המשנה הראשונות שלהם עד לשיא המעבר, בעוד המצרים עורכים התקפות-נגד באמצעות האויריה שלהם.

בריגדת הצנחנים ה-202 השיגה את יעדה, ובלתה את הלילה במורד המערבי של המיצר. אולם האבידות שסבלה החלישו והתישו עד כדי כך, שלפי מקור אמריקאי אחד לא היתה יכולה לגלות כל התנגדות אילו הותקפה. אך לעומת זאת, האויריה הישראלית פתחה בפעולה נגד „בריגדת סואץ” אשר עתה קרבה והלכה על מנת לחלץ את המצרים שבמיתלה; ונראה כי התקפות האויריה הצליחו — אם נשוה את „קצב התנועה” של אותה בריגדה לפני התקפות האויריה ולאחר זאת — להאיש במידה רצינית את דבר כניסתו לקרב של גוף-גייסות זה.

מאידך גיסא, החלה להיות מורגשת בזירה ההשפעה של „תחילת” האולטימטום האנגלו-צרפתי — ואחר כך גם השפעת ההתקפה האנגלו-צרפתית. הפיקוד-העליון המצרי, אשר רצה להשתמש בכל כוחותיו להגנת אזור התעלה, פקד — נזכיר נא זאת לעצמנו — על נסיגתם של כל אותם גייסות שבסיני אשר היה עוד ביכולתם להעתיק עצמם. ההתקפה המצרית לא נתמשה איפוא. „בריגדת הצנחנים ה-202 ניצלה”. אבידותיה, לפי מקור ישראלי, היו 40 הרוגים ו-100 פצועים.

מקצה הדרום של מדבר הנגב הגיעה בריגדת הרגלים ה-9 אל ראס-אנ-נקב

(1) כדברי ברנרד פול בסקירתו.

מקורות ומחברים

(הערות והארות לקורא)

עוד „תיקונים” לתיאור מלחמת סיני מאת קולונל-הדיביזיה מונפור

בהמשכו של מאמרו (ראה „צלקון” 65), יודע המחבר השביצרי לפרש עוד „עובדות” אשר ליקט מתוך פרסומים שונים על מלחמת סיני, אלא שכאן יוצא המרצע מתוך שקו — ומסתבר שתחילה קבע מה הוא רוצה להוכיח בעניינים הנוגעים לצבא שביצריה, ואחר-כך בא „ערך” את מלחמת-סיני שהשמש הוכחה לכך. הגם שהוא רואה מחובתו „להתייחס בהערצה לצורה מסוימת של אומץ-לב, הגובל בקנאות” הנהוגה בצבא ישראל, הוא שולל אותה לחלוטין. גם כאן נמנעת המערכת מלתקן דבר במאמר, שאינו נקי כלל וכלל מסילופי עובדות.

המקור הוא הירחון הצבאי השביצרי בלשון הצרפתית, „ההשקפה הצבאית השביצרית” (REVUE MILITAIRE SUISSE).

כיצד אפשר לנכור על מארב? מאת המיר ג. לאנגסטר

שאלה זו מנקרת הרבה במוחו של איש-הצבא, הרואה במארב של האויב את הסכנה הגדולה מכל שאר הסכנות שבשדה-הקרב. מחקר בתגובותיו הנפשיות של הלוחם הנופל למארב העלה פתרון טקטי וכן אורח-אימון, המקנים לפטרול הנתקל במארב סיכוי רב לנצחון.

המאמר שאוב מתוך כתבי-העת הצבאי „ג'ורנל הצבא האוסטרלי” (AUSTRALIAN ARMY JOURNAL).

צא מן העיר! מאת הלויטנט ד.ד. דיין

טבע הוא באדם להתפתחות לנוחיות — ומה עוד כאשר הוא חיל מיוגע וצרוב-קור, ולפניו בתים שבהם מיטות, תנורים, ושאר מנעמים; אך בין המנעמים הללו מסתתר סיכוי רב למות — קובע בעל המאמר, אשר לחם במלחמת-העולם השניה באיטליה, צרפת וגרמניה, הן כטוראי והן כקצין, ומסתמך הרבה על נסיון-רב-קרב.

המאמר לקוח כתוך רבעון ביה”ס לרגלים של צבא ארה”ב, „רגלים” (INFANTRY).

יותר אך גם הארוכה יותר, היתה מחיבת אותם להשתמש תחילה ב"נתיב עולי הרגל", עד להסתעפות הנמצאת כ-25 ק"מ בערך מערבית לאג'נחל, ואח"כ לעבור אל "נתיב ים-סיה", בנועה על פני דרך אשר פניה מן ההסתעפות הנ"ל לעבר דרום-מערב. הדרך השניה, שהיא ישירה יותר אך גם גרועה בהרבה — ואינה אלא שביל-גמלים פשוט — מתעקלת לאורך מדרונו הצפון-מזרחי והמזרחי של גוש סיני³, ומגיעה לעתים לגובה הקרוב ל-900 מטר, ויורדת שוב, עד לחוף עצמו, לעבר עין-אל-פורתגה ועד לדהב. מפקד הבריגדה בחר בדרך הישירה יותר, חרף הקשיים הגדולים אשר ידע כי יהיה צפוי להתקל בהם.

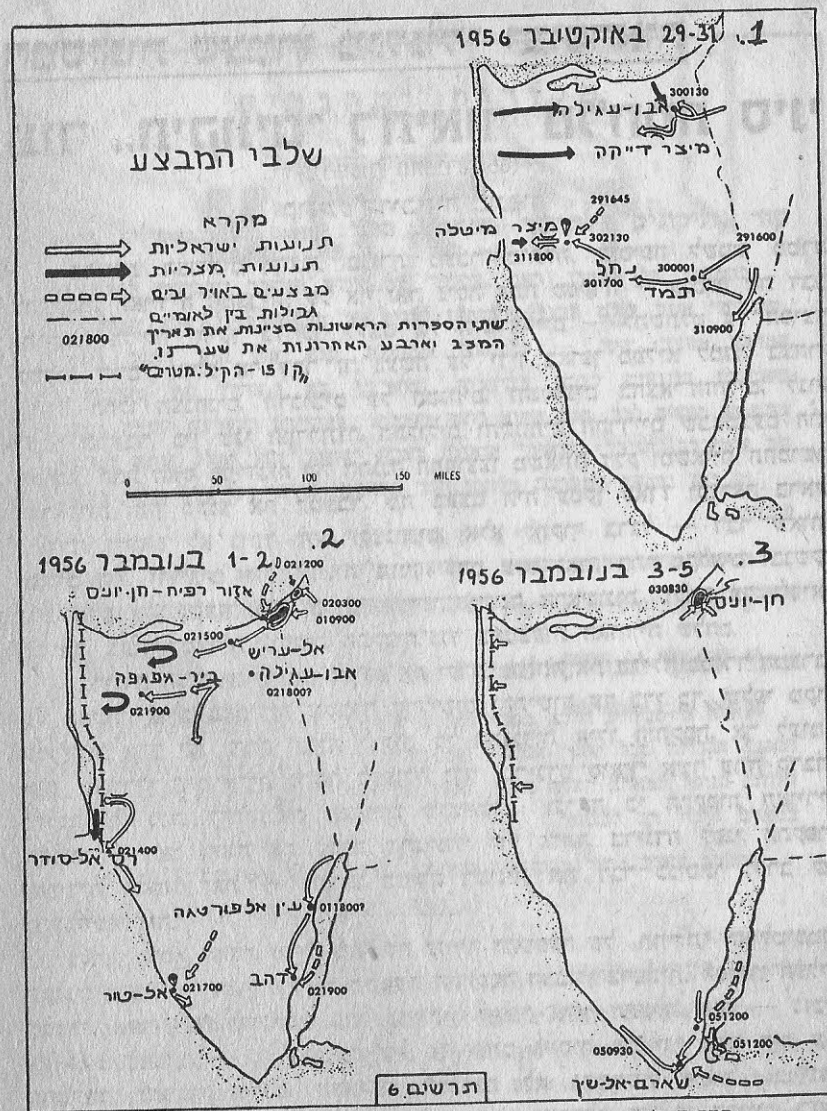
כל אחד מ-220 כלי-הרכב (ג'יפים, הצאירזחלים, ושלוש משאיות בנות 2½ טון בעלות 6 גלגלים) צוידו בדלק, שמן ומים לשבוע; המטען הוגבל ל-2½ טון לרכב.

השדרה ערוכה היתה לנוע דרגים-דרגים, בארבעה גופי-המשנה. הראשון שהוא המשמר-הקדמי הכיל גונדת-סיוור ממונעת, שהוגברה במרגמות בנות 7.62 ס"מ, ופלוגת רגלים על הצאירזחלים, שגם היא הוגברה ע"י מרגמות, בעלות קוטר של 12 ס"מ. הדרג השני הורכב משלוש מחלקות שנקחו מגדוד-המאסף. הללו נועדו לספק משמרות-אגף קבועים, אשר יחסמו את השבילים הניצבים, היוצאים אל השביל אשר לאורכו תנוע השדרה. משיעברו שאר כוחותיה העיקריים של הבריגדה, צריכות היו מתלקות אלה לשביל-הצטרף אל גדודן (הנע כזכור במאסף). המפקדה הטקטית של הבריגדה נועדה לנסוע מאחורי גוף-משנה זה. הדרג השלישי הכיל גדוד מרגמות כבדות (בנות 12 ס"מ) — זה שממנו נלקחו הפלגות אשר סופחו אל המשמר הקדמי. לבסוף בא הדרג הרביעי — והאחרון: הגדוד אשר ממנו נלקחו משמרות האגף; ואתו תסע המפקדה ה"עורפית" של הבריגדה.

אך נגיה עתה לגוף-גייסות זה לעסוק בהכנותיו לתנועה לעבר ראס-אנ-קב. אנו עוד נחזור מאוחר-יותר אל פעולותיו, אשר ככלות הכל היו בעלות ערך-משני — וניגש להתבונן במבצעים שבגזרת הצפון.

"רצועת עזה" — היא שהיתה האזור בו נתרצחו המבצעים החשובים ביותר. וזאת, קודם כל, משום ששם התנגשו הכוחות מרובי-המספר ביותר — אפשר לומר "הכוחות העיקריים" של שני היריבים: מן הצד המצרי, — דיביות הרגלים ה-8, והחלק הגדול של דיביות הרגלים ה-3, כששתיהן מוגברות ביחידות שריון; מן הצד הישראלי קבוצת הבריגדות ה-77, החזקה ביותר שבאיגודי הכוחות השונים, שכן הכילה היא 6 בריגדות, ומהן אחת משורינת⁴.

(3) כנראה שהמחבר מתכוון למדרונות המזרחי והדרום-מזרחי של אותו גוש-הררי. — המעה
(4) ראה פרוט הכוחות שבפרק קודם.

המפות לקוחות מתוך מאמרו של ב. פול, "מטע המלחמה בסיני" ביום ד', 31.10, בשעה 0700. מנקודה זו היו פתוחות לפניה שתי דרכים בהן יכלה להגיע אל יעדה — פתח מפרץ עקבה². הדרך הראשונה, שהיא הטובה

(2) ראה לעיל בפרק הדרן ביעדים הכלליים.

אך עלינו להעיר מיד כי היתה זאת מעל לכל השגיאה ששגו המצרים בחרם את מערכתם — שגיאה שכבר דברנו עליה לעיל, אשר הקנתה למבצעים אלה את אופיים המכריע, באפשרה לישראלים ללחוץ אל הים שלושה רבעים מן הכוחות המצריים אשר עמדו למולם. ואמנם התכנית הישראלית קבעה, בשלב הראשון, התקפה מניר-יצחק על רפיח. משתפול עיר זו, ימצא ה"כיס" של עזה מנותק, ו"נתיב הים" (הוא מארס" של הקדמונים), המוליך אל אל-עריש ואל אל-קנטרה, יהיה פתוח לפני הפולש.

רפיח הנמצאת בקדקדו הצפון-מזרחי של המשולש (רפיח—אל-עריש—אבו-עויגילה) בוצרה כבר בימי האנגלים. היתה מצויה שם מערכת עמדות המסתייעות אהדדי שחלק מהן היו בנויות בטון וחיפו עליהן מכשולי תיל דוקרני וכן שדות מוקשים.

הבריגדה ה-5, שהיתה שייכת לגדוד הרגלים ה-3, ושהוגברה ע"י גדוד רגלים נוסף, ארטילריה ותותחים נגד-טנקים, הופקדה על הגנת רפיח. בעיר נמצאו גם סדנאות צבאיות, מחסני אספקה, מאגרים מכל הסוגים. היה זה בצד אבו-עויגילה ואל-עריש — אחד מבסיסי ההתקפה שתוכננה ע"י מצרים נגד ישראל. ביום ג', 30 באוקטובר בערב, נעו פלסיה של בריגדת הרגלים ה-1 הישראלית מעבר ניר-יצחק והם התקדמו עד לגדרות התיל ושדות המוקשים כשכוונתם לפתוח פרצות באלה. אך המגינים גלו כאן פעילות שונה לגמרי מזו של מגיני קוסיימה — ונסיון זה נהדף באש.

על אף זאת ארגן מפקד בריגדת הרגלים ה-1 את התקפתו לקראת הלילה הבא (בין 31/10 ל-1/11), לשעה 2000. הרי שהוא ויתר הן על כל הפתעה שהיא והן על הכנת פרצות בתוך המכשולים. והדבר המפתיע ביותר — בתנאים אלה, אשר חובה להודות כי היו בלתי נוחים — הוא פקד בכל זאת על גייסותיו לתקוף, בשעה 2000, בלילה, כשהם רכובים ב"חצאיה-הזחלים" (אמנם בלויט טנקים) לפי אותו נוהל-קרב עצמו אשר לעיל כבר מתחנו עליו בקורת. התוצאה היתה כפי שאפשר היה לראותה מראש (עכ"פ, לפי אורח-הראיה השביצרי שלנו). ההתקפה — באם אפשר להשתמש במונח זה — לגבי ה"תהלוכות" הללו — נשברה תחת אש-בלימה של ההגנה. חיל הרגלים החל אזי מתקדם רגלית; וארבעת הגדודים⁵ שהופעלו חזיתית, ניסו להמשיך בהתקדמותם. אך בלילה נמצאו הם בדרך חטבע — וביחוד במצב שתואר לעיל — חסרים את סיוע-האש; ועד מהרה נאלצו הם להעצר, לאחר שסבלו אבידות כבידות (לפי מקור ישראלי). אין פוקדים על התקפת לילה — מכינים אותה", כך אומר כלל עתי-יומין. והנה כאן ברור היה כשמש בצהרים כי התקפה זו

לא הוכנה; כאן רצו לנהלה, בפריצת-מצח, דרך מערך-עמדות הגנתי שלא חלשו עליו באש, ושלא סויר אלא סויר לקוי, והרי אין להחליף את היוצרות בין התקפת לילה על עמדה מבוצרת ובין המרדף!

אז פנו אל האויריה ואל הארטילריה; ובמקרה זה, במה שנוגע לארטילריה — היתה זו פניה אל תותחיו של הצי הישראלי⁶.

ההכנה הארטילרית החלה בחצות והיא נמשכה שעותיים. לאחר זאת חידש חיל הרגלים את התקפתו.

עם אור היום הראשון, נמצא עדיין עיקר חיל הרגלים לפני מכשולי התיל; אך בידי יחידות משנה ידועות — פלוגות הסתערות אחדות — עלה בכל זאת להסתנן לתוך העמדות עד אל מקום הסוללות. לנוכח מצב זה ביקש מפקד בריגדת הרגלים ה-1 את סיועה של הבריגדה המשוריינת ה-27, שנמצאה מימין, בשביל להחיש את קצב ההתקפה.

נראה עתה, בקוים כלליים, באיזה תנאים של קרקע, של משימה ושל הכוחות-שלושה נמצאה הבריגדה המשוריינת ה-27 ברגע בו הגיע אליה פניה זו מחיל הרגלים.

גוף-גיסות זה ארגן בתוכו שלושה אגדים-טקטיים, או "צוות-קרב": — "א", "ב", ו"ג". שני הראשונים הכילו כ"א גונדת טנקי "שרמן" ופלוגת רגלים המוסעת בחצאיה-הזחלים; ואילו את השלישי הוו גונדת טנקי "AMX" הדומים לאלה שברשות הצבא השביצרי — ופלוגת רגלים על חצאי זחלים. נוסף על כך היתה עוד לרשות מפקד הבריגדה פלוגת רגלים על משאיות, אשר עמדה במישרין לפקודו.

עם שחר יום ה' 1/11, היתה כבר הבריגדה המשוריינת ה-27 נתונה חלקית בקרב, שכן פלוגת הרגלים המוסעת על המשאיות אשר לה תקפה באותו רגע, ברגלי, שני מוצבים מצריים אשר נמצאו מימין ליעדיה של בריגדת הרגלים ה-1; מפקד הבריגדה ה-27 נאלץ מיד לתמוך ב"פלוגת-בריגדה" זו ע"י האגדה-טקטי "א".

הרי שזה היה הרגע שבו הפנה מפקד בריגדת הרגלים ה-1 את פניתו אל כוחות השריון. חברו מהבריגדה ה-27 הפעיל אזי את האגדה-טקטי "ב", והלו, בשתפו פעולה עם חיל הרגלים השתלט על יעדו של זה האחרון. חלק מן הרגלים טפסו אזי על הטנקים, כשהם שמחים בודאי להזדמנות לחזור אל אורח-הקרב שבו הורגלו; ועתה הבקיעו הלאה, אל פנים העמדות המצריות. אך לא לזמן רב: שכן עד מהרה היה צורך לרדת מן הטנקים על מנת לתקוף ברגל. השעה היתה 0900.

⁽⁶⁾ הצי הישראלי אינו מונה אלא יחידות צי קטנות. עיקרו — 3 פריגטות ו-4 משחתות החמושות בתותחים שקוטרם אינו עולה על זה של 102 מ"מ.

⁽⁵⁾ שכן הבריגדה הוגברה ע"י גדוד מן הבריגדה ה-11 — אשר בה עוד נפגש ליד עזה.

במשך אותו זמן, כבר עברו טנקי "AMX" מהאגדה הטקטי "ג" — אשר גם הוא הופעל כבר — את נקודת הישוב של רפיח והגיעו עד לבית הנתיבות. החל מאותו רגע נמצא מנותק קו הנסיגה האפשרי היחיד של דיביזיות הרגלים ה-8 המצרית אשר, כפי שכבר ידוע לקוראים, נמצאה בחלקה הצפוני של "רצועת עזה".

בהנחתה עתה את ביעורה של רפיח לבריגדת הרגלים ה-1, הבקיעה הבריגדה המשוריינת ה-27 לעבר דרום-מערב, במסיבות דלקמן: האגדה הטקטי "ג" שם פעמיו, מבלי להתפזר ובקצב תנועה נמרץ, לעבר אל-עריש. מעט אחר-הצהרים נתקל הוא בהתנגדות מצרית ליד אל-ג'ירדי, כ-12 ק"מ לפני אל-עריש. בהעדר הארטילריה שלו, שלא יכלה לנוע בעקבותיו, פנה האגד הטקטי אל האויריה; ובסיועה של זו לכד את אל-ג'ירדי בראשית שעות אחר הצהריים.

אך הטנקים הגיעו אל תחתית מיכלי הדלק שלהם. על כן קידם עתה מפקד הבריגדה את האגדה הטקטי "ב" על פני "ג" — על מנת שיאזן ויבקיע, עוד בשעות אותו יום, אל אל-עריש; ולשם הגיע אגד "ב" כשהחל יורד הלילה, אך נתקל באש חזקה מאוד. הפעם רצו להמתין לאור היום בטרם יתקפו. נוסף על כך נמצאה באותו רגע הבריגדה מדורגת לעומק של למעלה מ-50 ק"מ. כן יתכן שנסיונו של הלילה הקודם לא שכנע כי התקפת לילה כולה יתרונות. בהשאירו שתי פלוגות במגע עם האויב בשביל שיחפו עליהם ובשביל שיגששו, התארגנו כוחותיה העיקריים של הבריגדה ה-27 מחדש, כ-8 ק"מ לעבר העורף. ב-2000 נמצאו שלושת האגדים כ"א במקומו; וכעבור שעותיים הצטרפה אליהם הארטילריה.

באותו ערב, 1/11, היתה מחשבת הישראלים נתונה לנוכחותן, ולתנועתן לעבר מזרח, של שתי הבריגדות המשוריינות המצריות אשר עליהן הודיעה להם האויריה שלהם. אם נציין מצפון לדרום, היו אלו, בצפון, הבריגדה הגרמנית⁸, אשר נמצאה על ה"ואי מאריס", 100 ק"מ מערבית לאל-עריש; ובמרכז — הבריגדה הרוסית⁷, שכבר ראינוה כשהיא קרבה אל ביר-רוד-סאלם, ואשר לקראתה נעה הבריגדה המשוריינת ה-7 הישראלית, בעוד האויריה הישראלית מתקיפה "בריגדה רוסית" זו. אחר כך בא תורה של ה"בריגדה הגרמנית" להיות נושא לטיפולם של מפציצי הקרב של הגנרל דייך. אכן, מן הראוי לציין כי לבריגדות אלה לא היתה עוד משימה תוקפנית — כי אם המשימה להכניס תחת כנפן את דיביזיות הרגלים ה-3 וה-8, בהתאם להחלטה של הנשיא

⁽⁷⁾ ושוב יש להזכיר לעצמנו כי לפי הטרימינולוגיה השביצרית המדובר כאן ברגימנט!

⁽⁸⁾ בריגדה-משוריינת שכונתה כך משום שהדרכתה ניתנה לה בשעתו על ידי סגל-הדרכה גרמני שפקד עליו הגנרל-בדימוס פארמבר.

נאסר לחלק את כל אשר ניתן היה עוד לחלץ מן הגייסות הפועלים בחצי האי סיני, על מנת לערכם — לנוכח המצב החדש שנוצר עקב ההתערבות האנגלו-צרפתית — להגנה על איזור התעלה. על כן לא היו הן עתידות להמשיך בתנועתן הלאה לעבר המזרח; אך מובן מאלי כי באותו ערב, מוצאי יום ה', 1/11, לא יכול היה המטה הישראלי לדעת זאת.

נשוב עתה אל אל-עריש, מקום בו שעה אחת לפני שחרו של יום ו' 2.11, נמצאה הבריגדה המשוריינת ה-27 (מתוך "קבוצת-הבריגדות" ה-77) בקר המוצא להתקפה. מימין, לאורך החוף, נמצא האגדה הטקטי "ג" (עם טנקי ה"AMX" שלו), וכיעדו שמשו פאות צפון-המזרח והצפון של נקודת-הישוב; במרכז — אגד "ב", היושב רכוב על הכביש אל-ג'יראדי — אל-עריש, כשיעדו הוא צומת-הדרכים שבכניסת המזרח של העיר; ומשמאל — אגד טקטי "א", ומשימתו ללפות את אל-עריש לפיתח-עמוקה מדרום. לא היתה בנמצא עתודה, באם לא שימשו, אולי, לתפקיד זה שתי פלוגות הרגלים (בשלמותן ובחלקן) אשר בילו את הלילה במשמרות קדמיים ואשר, לפי ההגיון, צריכות היו להיות מיוגעות מאוד. אך דומה כי את הקו למאמץ-העיקרי רצו בכל זאת לסמן בדרום (בשמאל); שכן זה היה המקום בו נועדו להתקיף טנקי ה"סופר-שרמן" של אגד "א". עם שחר הודיעה האויריה הישראלית כי חיל המצב של אל-עריש נתון בנסיגה; כלי רכב אשר נסעו לעבר מערב נראו מדורגים על פני כל המרחב שבין אל-עריש לאל-קנטרה. על כן פתח מיד מפקד הבריגדה ה-27 במרדף, באמצעות אגד-טנקי ה"AMX" שלו (אגד "ג") כשבאותו זמן הוא מבקש את התערבותה של האויריה.

כתוצאה מכך ניצרו מספר מצבים בהם רותקו קבוצות גדולות של כלירכב מצריים ע"י הפעולות הנמרצות נגדם; ולפי מקור ישראלי השלל שנפל בידי הרודפים כלל 40 טנקים ו-385 כלי רכב מנועיים.

אין רושם כי אל-עריש הותקפה התקפה של ממש. יש לשער כי לא היה צורך בדבר. גם שם ודאי השפיע המצב הכללי על המצב המסוים שבמקום ואת זה ניתן בודאי להגדיר, בלי חשש של טעות, כמצב מעורפל ומבולבל. נראה כי המצרים האחרונים "פינו" את העיר וכי הישראלים, "תפסוה". יש בכל זאת לציין, כי הגם שההתקפה היתה מוכנה ב-0400 הרי לא היה זה אלא ב-1500 שהשלטונות האזרחיים הביעו את כניעתם לגנרל לסקוב, מפקד כוחות-השריון הישראליים. אשר ל"שרידים" של חיל המצב, הרי הללו נסוגו, ככל שנתאפשר להם הדבר, לעבר הבריגדה המשוריינת הגרמנית⁸, שנמצאה ע"י מיספג; ואחר כך נסוגו יחד עם זו אל אל-קנטרה.

באל-עריש השתלטו הישראליים על ציוד צבאי רב-למדי ממוצא רוסי, וכן על תחנת-מכ"ם ועל מחסני דלק גדולים. היה זה בסיס הדלק הראשי

של המצרים שבחצי האי. ויש אפילו טוענים כי מצאו שם מערכות ציוד למסע־הקוטב, אשר הפירמה ה"משלחת" שיגרה לשם בטעות. ואפילו לא נכון הדבר, הרי יש בו רמז למצב.

עזה נודעת כמולדתה של דלילה, והיא־היא המקום בו עולל שמשון מעללים לרוב. "רצועת עזה" — אורכה 48 ק"מ ורוחבה 6,5 ק"מ. זוהי "אצבע" מצרית השלוחה לתוך אדמת ישראל.

קו הרכס החולש עליה, מעבר דרום־מזרח, ואשר הוא העושה אותה ל"מסדרון" המשתרע לאורך חופו של הים התיכון, הינו חזק יחסית, מבחינה הגנתית, בעברו המופנה אל ישראל; אך העמדה כולה לחוצה אל הים והעומק שלה הוא יחסי לעומת זאת, שני קצותיו של המסדרון — בצפון־מזרח ובדרום־מערב — הינם פתוחים, ואין בהם שום מכשול לתוקף אשר יתקדם במקביל לחוף הים.

עמדותיה של "רצועת עזה" כללו מוצבים בנוסח תבצורי שדה, שאחדים מהם היו בנויי בטון, ומוקפי שדות מוקשים ומכשולי תיל־דוקרני. אולם הגנתה נמצאה בידיה של הגרועה שבמצודותיו של צבא הנשיא עבד־אנ־נאסר — הדיביזיה ה־8. ובאותו חלק של ה"רצועה" אשר עמד להיות מותקף לא נמצאו אלא שני רגימנטים⁹ — של ה"משמר הלאומי" בצפון־המזרח, ושל "פלשת־נאים וערבים" בדרום, לעבר חן יוניס¹⁰.

הישראלים רצו לבתר תחילה את ה"רצועה" לשנים, בערכם מבקע כלפי עזה בנתיב המוליך אליה מבאר שבע ולהתפשט לאחר־זאת, במקביל לחוף, בכיוון לצפון־מזרח בצד האחד, ובכיוון לדרום־מערב, בצד השני.

ההתקפה התנהלה ע"י בריגדת הרגלים ה־11, פחות הגדוד אשר ראינו אותו מסופח אל בריגדת הרגלים ה־1 שליד רפיח — אך היא הוגברה ע"י פלוגת טנקים מתוך הבריגדה המשוריינת ה־27.

בשעות הצהריים, יבערבו של יום ה' 1.11, נערכו גדוד רגלים, וכן הטנקים, לקראת התקפה. את הגדוד השני היה צורך להפעיל נגד ה"פידאיון", אשר פשטו בכל אותו אזור, ועל כן לא עמד עדיין לרשות פעולה זו.

בשעה 0300, יום ו', 2.11, זינקה ההתקפה קדימה — והטנקים, שחיל הרגלים במשאיות נע בעקבותיהם, בצעו את המבקע לאורך הכביש. בשעה 0800, פרשת־הדרכים הנמצאת מדרום־מערב לעזה — והיא המהווה את המפתח לגזרה כולה — נמצאה כבר בידי השריונים הישראליים; בשעה 0900 הם הגיעו עד לבית הנתיבות,

⁹ כאן במשפט הזה כולו משתמש המחבר במלה "רגימנט" במונח השבצרי, שכבר הוזכר על ידי לעיל; דהיינו, שבכל מקרה כזה מדבר הוא בעצם על חטיבה.

¹⁰ השלישי — רגימנט של "פידאיון" — יש לשער ששקרו נמצא בסביבת רפיח, ויתר הרגימנט עסק במין מלחמת הסתננות ופשיטות.

על אף האש הערה מאוד של היריב אשר באה בעיקר מהגנות. משקיפי או"ם, מועדת שביתת הנשק המעורבת — וכן חברי מנהל הסיוע של האומות־המאוחדות שנמצאו בעיר — שכנעו את הגנרל פואד־דיג'וי, מושל רצועת עזה, שלא לגזור על האוכלוסיה האזרחית, ועל המון הפליטים שמצאו לעצמם מחסה בתוך העיר, את המבצעים החמורים הכרוכים בקרב רחובות. בשעות הצהריים חדלה כל התנגדות, והמושל נכנע.

נותר בכל זאת עוד התפקיד להשתלט על המחצית הדרום־מערבית של ה"רצועה" אשר בה, לאחר כבושן של רפיח ועזה, נמצאה העיר חן־יוניס, מושב המפקדה של הדיביזיה ה־8, הנתונה במצור.

בעיר זו, מרכז ההתנגדות החשוב שבגזרה, מצויות היו עמדות בנויות היטב אשר להן ארטילריה בת־מש.

ההתקפה החלה בשעות אחר הצהריים של 2.11 וגם כאן — פעם נוספת! — נפתחה היא ע"י נסיונם של השריונים לפרוץ את ההגנה; אולם הללו נעצרו ע"י אש בולמת מצרית.

הישראלים הפעילו אזי את הארטילריה שלהם, וביחוד את ההוביצרים בני 155 המ"מ, מתוצרת צרפת. ירי זה, אשר החל ב־1700 ונמשך רוב שעות הלילה היווה כנראה את ההכנה הארטילרית החזקה ביותר שיש למצוא במסע־מלחמה זה — והיא הוציאה מכלל שימוש את רוב תותחי המצרים שבחן־יוניס.

בשבת, 3.11, בשעה 0630, זנקו להתקפה שני גדודים של בריגדת־הרגלים ה־11 שהיגברו בטנקים. כעבור שתיים נגמר הכל — הגנרל יוסוף עבדללה אל־עגרוודי, מפקד דיביזיית הרגלים ה־8 נשבה יחד עם מטהו. פסקה כל התנגדות בגזרת הצפון.

המבצעים המסיימים

התפתחות המאורעות שתוארה עד כה הניחה את היריבים (אם נמנה אותם מצפון לדרום) במצבים הבאים:

על ה"ויא מאריס" נסוגו ה"שבירי כלים" של הדיביזיה ה־3 המצרית שבאו מאל־עריש — ואתם עתה גם ה"בריגדה המשוריינת הגרמנית" — לעבר אל־קנטרה. האגד הטקטי "ג" (בעל רכב ה־"AMX") של הבריגדה־המשוריינת ה־27 הישראלית, אשר רדף בעקבותיהם, עצר מלכת, בנהגו לפי תנאי האולטימטום האנגלו־צרפתי, במרחק 16 ק"מ לפני התעלה (2.11).

בנתיב התורכים" ראינו את הבריגדה־המשוריינת ה־7 הישראלית (בהרכב 2 גדודים) כשהיא מתקדמת, ב־31.10 לפנות ערב, מאבו עוייגילה, לקדם את פני ה"בריגדה המשוריינת הרוסית" אשר הודיעו עליה כי היא נמצאת בסביבת ברי־רוד־סאלם.

ועוד ידוע לנו כי ב־1.11 בערב טרם התברר המצב בגזרה זו, וכי נוכחותו של אגד־משורין מצרי זה (בעל טנקי "34־T" ורכב־סיוע משוריין "S.U. 100") הדאיגה את הפיקוד העליון הישראלי.

מה נתרש בגזרה זו?

דומה כי ידיעות שלושותה של הבריגדה־המשוריינת ה־7 היו לקויות למדי — והרי נאמר כי יש לך אותם ידיעות ונתוני סיור אשר הנך ראוי להם! במוצאי ה־31.10 ציפתה לשריונים המצריים, כשהיא מוכנה ל"לכדם בפח" בצומת הדרכים אל־עריש — בירחסנה — עבר־עוייגילה — בירג'פגפה. אך ה"בריגדה המשוריינת הרוסית" לא באה; והיא נשארה בסביבת בירג'פגפה היות שיש לשער כי לא היתה לה (כפי שכבר נאמר לעיל) כל משימה תוקפנית כי אם המשימה לאסוף אליה את כנף הימין של דיבזית הרגלים ה־3.

למחרת דומה כי מפקד הבריגדה־המשוריינת ה־7 חיפש את יריבו בכוון אל מצבת פרקר; אך הלז לא נמצא שם.

ורק ב־2.11 יצר הוא שוב מגע עם היריב בקרבת בירג'פגפה, מקום בו סמוך לשעה 1400, נתלקח קרב טנקים, והוא נמשך עד ללילה. כל טנקי ה־"AMX" הצרפתיים, אשר התמודדו עם ה־"34־T" ועם ה־"S.U. 100" הרוסיים, הוכחו, בתוך החולות הטובעניים, כושר תנועה וזריזות רבה; והתותח המצוין שלהם בן 75 הס"מ, אשר בכח מהירות הלוע שלו בת 1000 מטרים, יורה פגז שביכולתו להבקיע בטווח של קילומטר וחצי שריון בעובי של 14 ס"מ — נתגלה כמספיק בהחלט כנגד הטנקים הכבדים החדשים־מאד של ה"בריגדה הרוסית". אפילו אין אנו מתעלמים מיתרונותיו של טנק זה הנמצא ברשותנו מענין בכל זאת להדגיש נסיון מלחמה זה שנרכש לא מזמן — אף כי הוא לא יפתיע את אלה המעריכים כיאות כלי־קרב זה המותאם כל כך לצרכינו.

ברדת הלילה של 2.11 נסוגו שרידיה של ה"בריגדה המשוריינת הרוסית" לכיוון איסמעיליה, בעוד הבריגדה המשוריינת ה־7 הישראלית נעה בעקבותיהם עד ל"קו התחום" 16 ק"מ מן התעלה, אשר נקבע באולטימטום האנגלו־צרפתי. רק באותו יום, נזכיר נא זאת לעצמנו, בפלו שתי נקודות המשען האחרונות של מתחם אבו־עוייגילה, אשר מצבן הפך למיואש באמת; שכן נמצאו הן מזה שלושה ימים ללא מים. מששוחררו ממשית־מצור זה, נעו בריגדות הרגלים ה־4 וה־37, מאחורי הבריגדה־המשוריינת ה־7 ועלו על ביר־רוד־סאלם, מקום בו הניחו את ידן על שדה התעופה החדש ועל מחסני־ציוד תת־קרקעיים.

נפרדנו מבריגדה הרגלים הממונעת ה־9 כשהיא נתונה כולה בתכונה ליציאה ביום הרביעי, 31.10, בסביבת ראס־אל־נקב. עם שחר יום ה', 1.11, זוה השדרה. היא עלתה על שביל הגמלים ה"מחוספס" אשר נועד להוליכה לעבר הדרום ב"השתחוו" דרך מיצרי־מעברים שעל פני קו־ירכס צרים ותלולים למדי, ומבלי שתתקרב אל ים־סוף בטרם תגיע אל סביבת עין־אל־פורתגה ורהב.

בשעה 1800 הגיעי יחידות המשנה הראשונות עד לעין־אל־פורתגה. מרחק לא רב לאחריה החל השביל עולה הרים ויורד בקעות באופן חריף ביותר והיה הכרח לדהוף את כל הרכב במעלה השביל. עם סיומו של היום הגיע המשמר־הקדמי אל שיאו של אחד המעברים הלא־גבוהים ושם חנה ללילה (הלילה שבין 11/2.11 בין יום ה' ליום ו').

במשך אותו זמן עצמו (יום ה' 1.11) הניחה בריגדת הצנחנים ה־202 יחידות משנה אחדות במיצר מיתלה — והתקדמה במישרין, על פני המדבר, בכוון אל מפרץ סואץ, אשר אליו הגיעה, ליד ראס־אס־סודר, ביום ו' 2.11 בשעה 1400. לאחר קרב קצר השתלטה היא על נקודת ישוב זו. במקום זה עלתה היא על "נתיב ים־סוף" — אשר הוליכה לאורך חוף מפרץ סואץ אל שארם־אש־שיח' וראס נסרני, יעדיה.

עתה חזר ונשנה המבצע הפותח של המסע — מבצע הנחיתה ליד מעבר מיתלה. שתי פלוגות היבלו במטוסים והוצנחו כ־200 ק"מ דרומית יותר, על שדה התעופה אט־טור, גמל קטן במפרץ סואץ, בעוד עיקר־כוחותיה של הבריגדה נוסע בקצב מהיר בכלי־רכב על מנת להצטרף אליהן. כעבור עוד שעתיים הצטרפה כבר אל הפלוגות הללו תגבורת — גדוד אחד עם הגייסים והמרגמות שלו — שהקדימה את יתר כוחות הבריגדה והובאה למקום במטוסי־תובלה.

הנה רואים אנו כיצד מסתמנת התקפת "מלקחים" על שארם־אש־שיח', אך בטרם נוסיף לעיין בתנועותיהן של בריגדת הרגלים הממונעת ה־9 ובריגדת הצנחנים ה־202, נעיף נא מבט על ההגנה המצרית של גזרה זו.

מזה ארבע שנים רצתה ממשלתו של הנשיא עבד־אנאסר להפוך את ראס־נסרני ואת שארם־אש־שיח' (18 ק"מ דרומית יותר) למעין "גברלטור של ים סוף". נבנו שם מצדים, עמדות מבוצרות למקלעים, למרגמות ולתותחים נגד־טנקיים. בראס־נסרני נמצאה סוללה־חופית בת שני תותחים בקוטר של 152 מ"מ, מתוצרת בריטית, וארבעה תותחים בני 76.2 מ"מ על כנים־צייס. אשם של תותחים אלה חסמה את המיצר היחיד ברה־שימוש, שדרכו ניתן לחדור לתוך מפרץ עקבה — והמיצר שמערבית לאי־טיראן.

"אגד הקרב של ים־סוף" המצרי הוא שהחזיק בביצורים אלה — ובו גדוד רגלים, גדוד ה"משמר לאומי", פלוגת הגנה נגד מטוסית, שני תותחים בני 152 המ"מ, וארבעה בני 76.2 המ"מ שעליהם דברנו זה עתה, וכן ששה תותחים נגד טנקיים: — בסך הכל, כ־1500 איש בערך, בפקודו של הקולונל ראוף מחפוזי¹¹. האיים הסמוכים, כנפיר וטיראן, היו תפוסים על ידי יחידות משנה קטנות אחדות; ואילו נבק, כ־15 ק"מ בערך מצפון לראס־נסראני (דהיינו, כ־33 ק"מ

¹¹ ידיעות אלה הן ממקור ישראלי. במאמרו מ־6.12.56, אשר לעיל כבר הובאו הדברים מתוכו, מדבר הנשיא עבד־אנאסר על גדוד אחד(?).

משארם אש-שיח'). הוחזקה באמצעות נקודת-משען קדומנית חזקה, בעצמת פלוגה של רוכבי גמלים סודניים ופלוגה זו עצמה הציבה מוצב-חוץ משלה בנוה המדבר דהב.

ביום ו', 2.11, עם האר היום, חדשה את תנועתה בריגדת הרגלים הממונעת ה-9 אשר ראיונה נעצרת לחניה בסביבות עין-אל-פורתגה. בשעה 12:00 הגיעה היא אל דהב. דמשמר הקדמי נכנס לקרב עם מוצב רוכבי הגמלים הסודניים (אשר כפי שכבר ידוע לנו הוצב במקום זה) וסבל אבידות אחדות, אך המוצב המצרי הושמד.

לאחר זאת ירדה השדרה כולה אל החוף, ושם קבלה תספוקת מספיות הצי.

ליד אט-טור הצטרף עתה אל כח החלוץ המוטס של בריגדת הצנחנים ה-202 עיקר כוחותיה של עוצבה זו — והמשיך מיד, מבלי השתיות והתארגנויות, להתקדם הלאה, בכון אל שארם-אש-שיח'.

לאחר שקבלה תספוקת כדהב, התרחקה שוב בריגדת הרגלים הממונעת ה-9 מן החוף ועלתה מחדש על הגבעות. בבוקרו של יום א', 4.11, בוצעה על ידה, "דרך שטחים נשאים", עקיפת פלוגת גמלי הרכב שבאנגב — דבר שהביא לידי נסיגתה של זו אל ראס-נסרני.

מזה יומיים הפציצה האויריה הישראלית לסרוגין את ראס-נסרני; ועל אף חוזק ביצוריה של זו נסוגו מגיניה אל שארם-אש-שיח' לפני בוא הישראלים, לאחר שהרסו את חימושן של העמדות-הבצורות; אמנם — פרט לקבוצות-המצב של מוצבים אחדים, אשר התגוננו עד לכדור האחרון, ולא חדלו מלהלחם אלא ביום ב' 5.11.

מה קרה בראס-נסרני? מקורות ישראלים טוענים כי הקולונל-לויטננט נאגב — מפקדו של גדוד הרגלים הסדיר אשר עליו צריך היה ליפול התפקיד של פיקוד על האזור המוגן כולו — הודיע כי רצונו היה לרכז את ההגנה בשארם-אש-שיח'. דבר זה איננו בלתי אפשרי; אנו עוד נראה זאת לפי התנהגות מגיניה של עמדה אחרונה זו, אשר היטיבו להלחם.¹²

(12) זמן מועט לאחר שנחת בא-טור הגדוד מבריגדת הצנחנים ה-202.

(13) ושלא אף היתה למפקד על ההגנה "תפישה" בענין אופן מלוי משימתו שהיתה שונה מן התפישה של אלה אשר בנו את הביצורים? אף אצלנו בשביצירה לא יהיה קושי למצוא קווי-מצדים שנועבו, משום שלמפקד חדש ישנם מושגים — או שהוא רוצה שיהיו לו מושגים, השונים מאלה של קודמיו.

ואין זו תמיד שאלה של אמונה בהלכה מסוימת, כי אם לעתים תכופות אין זה אלא ענין של עמידה-על-הכבוד וגאווה.

הדברים שאמר "הביק באש"י"¹⁴ בנדון כך במאמרו בעתון "אחר-סעה" (שפורסם בצרפתית ב"פרוגרס אג'יפשיין") מ' 6.12.56 — בפסקה שהוקדשה על ידו לקורות שארם-אש-שיח' במלחמת סיני — לא היו מן המפורשים ביותר. ומבלי לדבר כלל על ראס-נסרני, קובע הוא כי הגדוד היחיד אשר נמצא בשארם-אש-שיח' קבל הוראה לסגת; אבל הלז פינה תחילה את פצועיו בדרך הים¹⁵ — ושלח את העדף להתגונן במקום, בשים לב לקשיים הכרוכים בביצוע הפנוי. שארם-אש-שיח' לא נכנעה בלא קרב. בריגדת הרגלים הממונעת ה-9 הגיעה לידי מגע במוצאי יום א', 4.11. שתי התקפות לילה, בהן ניסה התוקף — עוד פעם — להבקיע ע"י הצאי-זחלים, נעצרו ע"י אש ההגנה.

עם האיר היום(יום ב' 5.11) בקש הקולונל יפה, מפקד בריגדת הרגלים הממונעת ה-9 הישראלית, את סיועה של האויריה. 12 מטוסים תקפו את העמדות המצריות ברקטיות ובפצצות-נאפלים. ההגנה הנגד-מטוסית המצרית הגיבה נמרצות, והפילה שבעה מן המטוסים התוקפים.

התוצאה בה רצו הושגה בכל זאת; ותחת חיפוייה שה האויריה¹⁶, הבקיעו את הקוים המצריים שש פלוגות מוסעות בחצאי זחלים ובג'יפים, בהתאם לאורח-הפעולה היקר ללב הישראלים, אך הנראה לנו כפשטני ומסוכן. הן הגיעו ב' 0830 עד אל הנמל ושדה התעופה של שארם-אש-שיח'. 30 דקות מאוחר-יותר, נכנע מפקדו של "אגד הקרב של ים-סוף".

באותו יום עצמו (יום ב' 5.11) בשעה 0930 הגיע החלוץ של בריגדת הצנחנים ה-202 אל קצה-הדרום של חצי האי סיני. במשך אותו יום תפסו כוחות ישראליים, בחפזן של שתי הפריגטות אשר הספיקו בינתיים לבצע מסע-הקפה סביב אפריקה¹⁷, את האיים טיראן וסנפיר אשר חילות המצב החלשים שבהם נכנעו מבלי להלחם.

מסע-סיני 1956, זו מלחמת שמונה הימים, בא אל סיומו.

מסקנות

בגשתנו להסיק את המסקנות — שתהיינה עשויות להיות ברות-שמוש במיוחד ו"ספציפיות" בשבילנו — נאמר נא מלכתחילה, כי במחקר אותו אנו עומדים לערוך (ואשר ממנו, כפי שהדבר תמיד, ילמד בראש-וראשונה מחברו-עצמו), אין מאומה שיהיה עשוי להחליש את תוקפו של דבר כלשהו מתכנה של "תורת היסוד" הטקטית שלנו: — הלוא הוא תקנון-השדה, "הנהגת הגייסות".

(14) דרגת קולונל-לויטננט בתורכית, וכן בצבא מצרים; כנוי נפוץ לעבד-אג'י-נאסר. המער.

(15) באמצעות הקורבטה "דאמיטה", אשר נלכדה לאחר מכן ע"י הצי הבריטי.

(16) הנשיא נאסר טוען כי כח אוירי זה היה מורכב בעיקר ממטוסים צרפתיים.

(17) מענין היה לדעת מנין — וביחוד מתי — יצאו ספינות אלו למסען.

יש כמובן לזכור כי המדובר כאן הוא במלחמה בקנה מידה קטן, פזורה (ספורדית), פריפריית, שנערכה בכלי-זין המכונים כיום „מקובלים“.

אולם לקחים אלה של מסע סיני מעלתם היא שהינם טריים-ורעננים לגמרי; וכי אילו היינו במצבה של ישראל — הרי אפשר לקבוע, מבלי חשש לחטוא בהתייחסות, שלא היינו נכשלים ברבות מן השגיאות שרשמנו לפנינו כאן, ואשר ללא ספק יש ליחסן לאימון בלתי מספיק. די בכך שזכיר אותן התקפות לילה שהוכנו באופן גרוע, וכן אותן הסתערויות של הצאיריזחלים ושל טנקים, בחשכה, כשכל הפנסים דולקים. אפשר — וחובה — להתייחס בהערצה לצורה מסוימת של אומץ לב, הגובלת בקנאות. אך אי אפשר להעלים עין משגיאה המסוכנת כל כך מנקודת-ראות טקטית.

אם אחדים ממבצעים אלה הצליחו — אם כי לא כולם, ובכתבנו זאת חושבים אנו על אבו-עייגילה — הרי יש לאמר כי עמדות-המגן שלנו, תכניות-האש שלנו, כפי שאנו לומדים אותן ומכינים אותן, היו גורמות לכשלונות מרים אצל אותו תוקף אשר היה מרשה לעצמו מעללים כה נוצצים.

דבר מובן מאליו הוא כי יש להתכונן לקראת אפשרות של מלחמה אטומית, ממש כמו לאפשרות של מלחמת גזים. אך גם המלחמה האחרת, הישנה, „מקובלת“ עשויה עוד להתרחש. לקראת זו הננו מוכנים — במידה שבכלל אפשרי הדבר; ובמסגרת הכנה זו, יוכל אימונו של הלוחם-הפרט, וכן אימון הכתה, מחלקה, הפלוגה והגדוד, להתסגל ללא קושי אף לצרכי המלחמה האטומית — כשמצוי הסגל המאומן, המתמצא, הגמיש-ברוחו, היודע לדרוש יזמה — ובמקרה של צורך לפעול בעצמו תוך יזמה¹⁸.

אשר לאפשרות שנערוך כאן „שחזור“ וניתוח של מלחמת סיני, מנקודת מבט אופרטיבית — הרי מוטב לנו לותר על כך. קל-מדי הוא לבקר תכנית של מסע-מלחמה לאחר המעשה, כשכבר ידוע לך כל אשר קרה „מן העבר ההוא של הגבעה“.

¹⁸ כתבנו כאן כי היינו ודאי מצליחים יותר במעשינו מאשר ישראל! ברגע בו עמדתנו להניח את עטי, תקפו אותי ספקות: היכן בעצם עומדים אנו, בשביצריה, מבחינת ההכנה לקרב לילה? מזה שנים אחדות מתנהל האימון בו, באורח מתודי, באסכולות הטירונים של חיל הרגלים; אשר לחילות האחרים לא ידוע לנו מה נעשה שם בענין זה. אולם מה שידוע לנו הוא כי ברוב קורסי-התחזרות של כל החילות הרי אימון זה — במידה שמקימים אותו — חסר את המתודה, והרי צבאנו ודאי שחייב היה להיות מורגל, מוכן לקרב לילה — ולא רק לתנועות, או הערכויות ליליות פחות או יותר מאולתרות.

הקם ומסתער ראשון — מנצה וחי

כיצד אפשר לגבור על מארב?

המיון ג' י. א. לאנגטרי

עקרון יסוד

יהיה זה רקע מועיל לדיון אם נרכוש לעצמנו מיד עם תחילתו תמונה ברורה על ההגבה שיש לצפות לה מקבוצת אנשים שהוצבה לפתע בפני סכנה פתאומית.

אלברט גלאס, בספרו „שקולים פסיכולוגיים בלוחמה אטומית“, מספק הסבר ברור אשר מעלתו היא כי הוא נתמך במה שהעלתה התבוננות במצבי קרב שונים. ניתן לצפות לכך כי בערך 15 עד 25 אחוזים מן האנשים שהוצגו בפני סכנה פתאומית יגיבו ותכליתית, ויפתחו באופן מהיר למדי פעילות בת-ממש, ויתמידו בה. אלה הם איתם אנשים שמבחינה פסיכולוגית יש להם התאמה טובה ביותר בשביל לפתח פעולה מידית. הם בדרך כלל „עסוקים מדי“ מכדי שיזכרו במשך תקופת הסכנה בהרגשות פחד-סוביקטיבי, אם כי יתכן ויסבלו אחרי כן מתחושת „שפל“ אופינית. שאר אנשי הקבוצות הניצבות בפני אותה סכנה מידית — והם הרוב — יהיו מהוממים ונבוכים. יתכן וינקטו בתנועות „אינסטינקטיביות“ של כריעה, וכן של סטיה ועקיפה; אך ידרש להם זמן לא מבוטל בשביל שיתפסו את המצב כהיותו. עצם מעצור-פסיכולוגי זה, הנובע מתגובת-הפחד הראשונית, עלול לגרור אחריו מעין „תגובת-שרשרת“, וזו תוסיף אזי להשהות את תהליך הערכת-המצב המדויקת. ברם, במשך פרק זמן של אולי שניות אחדות בלבד, יחזירו לעצמם רוב האנשים שליטה על עצמם במידה שתספיק בשביל שיפתחו בפעולה כלשהי — לרוב פעולה שלילית, שתכליתה שמירה-עצמית. בדרך כלל תלבש זו צורה של בריחה, או של תנועה מהירה לעבר מקום הנראה כבטוח. ממקום זה, הגם שהדאגה הבלתי אמצעית היא עדיין להמשך קיום-עצמם — הרי באנשים רבים מתעוררת מחדש הזכרתם החברתית, והם מסוגלים אזי לפעולה חיובית בלתי אנוכית. אם פעולה בלתי אנוכית זו מצריכה תנועה — והיא גם קשורה לתנועה כללית, של אנשים אחרים שבאותה קבוצה — אזי פוחת הפחד, או נמוג כליל. לעומת זאת, חוסר פעילות קרוב לדאי שיגביר את „תגובת-הפחד“, וע"י כך יגדיל את הסכויים להתנהגות שאין עמה תכלית. מסתבר מכך כי מן הבחינה הצבאית של הענין חייבים אנו לעשות כל מאמץ כדי להעזר בהגבות כאלו של האויב.

הצפויות־מראש, לסכנת־פּתאום וכן לפתח אורח־פעולה אשר יצמצמו את תגובת־הפחד, ו/או את תוצאותיה בקרב כוחות־ינו־אנו.

מן ההגבה למצב הנדון, כפי שתוארה כאן, נובע עקרון־היסוד הבא: במצבים בהם רישומה של הסכנה פתאומי, והיא מעוררת בכל אחד דאגה־לעצמו — וביחוד ברמות הכתה או המחלקה — עדיפה הפעלתה של „תרגולת פעולה מידית” על תכנית מחושבת יותר שיש צורך לפתחה על יסוד הערכת־מצב הנעשית לפי האורח המקובל.

פסיכולוגיה ואימון-למלחמה

למלחמת קוריאה מספקת דוגמה טובה בשביל נתוח. במשך השלבים המוקדמים של המלחמה ה„סטטית” (הגייחת) סבלו גייסות אוסטרליים אבידות כבדות בפטרול־לילה כאשר היו נופלים במארב. לאט־לאט נתגבש אורח־פעולה מוצלח אשר הקטין את מספר האבידות ואפשר להם בסופו של דבר לשלוט בשטח ההפקר במידה אשר יתכן ועלתה על זו של גדודים אחרים בכוחות בעלות־הברית נזירת קוריאה באותו זמן.

בשלבי־ההתפתחות הראשון קבעה לעצמה מקום מרכזי בעיה מסוימת אחת: כיצד „לצלוח” דרך מארב סיני, ולצאת ממנו משנפלת לתוכו. במת־החזיון הרגילה היא שדה אורז — נוף חשוף ושטוח החצוי ע״י סוללות־עפר, התוחמות משבצות אורז מוצפות. באופן כמעט בלתי נמנע היה הפטרול נלכד ע״י הסינים בעוברו ליד סוללה כזו. הכוח הסיני מנה אולי 15 איש או יותר, החמושים ברובם בכלי זין אבטומטיים (תת־מקלעים). הסינים האורבים לאורך דסוללה, מאחוריה, היו נוצרים את אשם עד שהטוח היה 15—10 מטרים בלבד. אורח־הפעולה שנתגלה כמוצלח ביותר חייב שהפטרול יפנה מיד לתוך מארב האויב ויסתער דרכו אל מעבר לטוח־רמון. משיתפוס עמדה כזו, אם רק יתגלו התנאים כנוחים, היו תוקפים את מארב־האויב מעורפו. הצלחתו של אורח־פעולה זה, שרבתה־והלכה, טפחה באנשים את הבטחון העצמי; ובמשך הזמן הפך אורח פעולה זה לנהל־שגרה בתוך „דיביזיות חבר־העמים הבריטית” כולה.

אכן, משהפך הדבר לנהל־שגרה, נקבעה „תרגולת פעולה מידית” (תפ״מ) מסוימת־קבועה; זו היכללה בתכנית־האמונים לאנשי התגבורת ב„אסכולת־הקרב” הדיביזיונית שביפו. אלא ששם נתעורר קושי רב בהחדרת אורח־פעולה מסוים זה. הגייסות בבסיס־האמונים ההוא, שחסרו כל נסיון־מלחמה, לא נתרשמו לטובה מאורח־פעולה אשר דרש מהם לפנות ולנוע ישר לתוך כח סיני מוסתר היטב, מנוה, נניח, חמישה עשר איש, אשר כולם יורים בכלי זין אבטומטיים־בשלמות, וזאת מעמדה בעלת יתרון טקטי רב. אמנם תרגלו

שם ב„תרגולת פעולה מידית” בשביל המצבים „פעולה לחזית”, „פעולה לשמאל” וכן הלאה. אך נראה היה בברור כי למתורגלים לא היה אלא אמון מועט, או שלא היה אמון כלל, באורח־פעולה זה, למרות הבטחותיהם של המדריכים אשר כבר הספיקו להצטיין במלחמת קוריאה. אורח־ההדרכה — בו היתה המגרעת.

סגל בית הספר עורר על כן את המדריכים האחראיים לאמון באורח־פטרול כי ינקטו גישה חדשה: — את המצב בו יארע הקרב צריכים היו לתאר באופן מציאותי, ובפרוטרוט. משנעשה הדבר, צריך היה המדריך להודות בעובדת קיומה של תגובה טבעית בלתי ממושמת — לברוח. בדרך כלל גרם הדבר להתענינות מגברת בין אנשי הקבוצה המתאמנת, ואזי היה המדריך מבהיר להם כי במקרים כאלה מהירות היציאה מקו־האש היא המהווה את התנאי החיוני הראשון לשמירה־העצמית. באמצעות שחזור, ובחינה־חוזרת, של עצם המצב — הן להלכה והן בשדה־האמונים — היה המדריך מפגין את העובדה הגיאומטרית כי הדרך המהירה ביותר להחליץ מן הצרה היא לעבור היישר דרך האויב, אל עמדה דנמצאת בסמוך לו מאחוריו — ולא לנסות לנהוג לפי הנטייה הטבעית: לברוח הרחק או לעקוף את המארב.

מנקודה זו ואילך היה השנוי ביחס המתאמנים הופך לכולט. המתאמנים היו מוסיפים בערבות ובחשק שפורים נחוצים לתרגיל־פעולה תוקפני כזה, אף כי ממבט ראשון נראה הוא כנועז עד כדי שגעון. סגול התרגיל הנלמד הוחש על ידי המתאמנים והרמה הנדרשת הושגה במהירות־יתר, ועם זאת פחת הצורך בפקוח קפדני שיקום על ידי מדריכים. אכן, שיטת ההדרכה שופרה.

מענין היה לראות כיצד, לאחר ההודאה הראשונה, תוך מקצת השתתפות־בצער אודות, בעובדת קיומו של פחד, שהתבטאה כהבנה לכך שהתשווקה להמלט מן המארב עזה דיה במוחו של הטירון בשביל שתגבר על כל שקול אחר, לא הוזכר עוד הדבר לעולם. בשלב מוקדם מאוד במהלך האמונים אימצו לעצמם המתאמנים גישה קשוחה ותוקפנית; והיה בכך משום רמז כי החשק שלהם לבצע אותו תמרון מסוים ביצר שכזה, משקף את גישתם למלחמה בכללה: — גישה של חוסר פחד בה התגאו.

בזאת הוכחה הנקודה הראשונה: אורחי אמון־והדרכה ידועים — ובמיוחד אלה הקשורים לתרגולות „פעולה מידית” שפותחו בחזית כתוצאה מנסיון — אפשר לשפרם על ידי שנחזור ליחסו של המתאמן ובנין אותו; ובמקרה דגן נקבע יחס זה על ידי אותו גורם של שמירה־עצמית שהוא החולש על חיילים טירונים, אשר לא נשתלבו בקבוצות קרב למודות־לחימה. שנית, במובן ידוע „סוגלו” המתאמנים לנהוג לפי הקו „המוסמך” של הגבה־רגשית על מצבי־קרב נתונים, עוד בטרם יצטרפו ליחידתם. גם לאחר זאת יהיו זקוקים

לנסיון קרב ממשי, אלא שהטענה היא כי הזמן שידרש להשגת הרמה החיונית של נסיון קוצר על ידי כך. „הסגלה“ כזו מיטיבים להשיגה במסגרת „אסכולת קרב“, כי יתכן ובתנאי „קוי החזית“ לא ימצא הזמן בשביל אמוניסודי מספיק. יתר על כן, המפקד המקבל את התגבורות אפשר שלא יהיו לו הידיעה, או היכולת, הדרושות בשביל להחזיר אותה „תרגולת פעולה מידית“ מסוימת במידת הצלחה שתשווה לזו של המדריך ב„אסכולת הקרב“ שהוכשר במיוחד לכך. יש לזכור זאת: איש התגבורות, בהגיעו לראשונה לקו החזית, אינו נמצא כלל וכלל במצב הנוח לקליטת השפעתה של אישיות חזקה, ואפילו כשמתוך גרונה של זו דוברת חכמת הנסיון.

הפסיכולוגיה — והתרגולת-נגד-מארב

אם נשוב ונבחן בפרוט יתר את התמרון עצמו כפי שתואר לעיל, יוברר לנו כי מצויים בו מספר גורמים פסיכולוגיים מסוימים המשפיעים על התנהגותו של האדם לטובת ענינו — וזאת עד כדי כך שסכרי ההצלחה שלנו יגברו תמיד אם במצבים דומים ננהג לפי אותו אורח-פעולה גופו.

● ● ראשית, עצם מעשה התפנית וההתקדמות אל תוך האויב, בהיותו מעשה מתואם של כלל האנשים וכוך בתנועה, מחזק את רגשי הקבוצה המתאמת עד כדי כך שמושגת איריה תוקפנית. ככל שתתקדם בהתאמתה ובהתנסותה, כן תפתח הקבוצה-המסתערת בקרבה את היכולת לירות בכלי נשקה — או לחבוט באמצעותם — והרי פעולה כזו מגבירה את ההשתחררות מפחד; והקבוצה הופכת יותר ויותר „מקצועית“ בראייתה את הדברים. האוירה הנפשית הופכת אזי מלכתחילה להולמת את המטרה הטקטית. אולם אילו היתה תרגולת „הפעולה המידית“ בנויה על נסיגה מתוך מלכות-המארב, או על נסיון לעקפה, כי אז יש לשער שהפעילות הנדרשת בשבילה היתה גורמת למנוסה שלוחת-רסן או לאימת-מגור. ובמקרה האחר, אילו היתה תרגולת „הפעולה המידית“ מצריכה „להדבק אל הקרקע“ — נראה כי אי-הפעילות היתה גורמת לחזק רגשי הפחד, עד למידה בה היתה הקבוצה הופכת לבלתי תכליתית לגמרי גם בתפקיד פסיבי כזה.

● ● הפעולה התוקפנית ומהירות בצוע ההסתערות יוצרים באויב תגובת-הלם. הלם זה לא יגרום לאויב לחדול מן הירי בו כבר החל; גדולה מזו — הוא עלול להביא להגברת הירי, כבטוי מוגבר לאותם רגשות-מבוהלים הכרוכים בפחד. אולם ההלם משהה אותה התארגנות הנחוצה בשביל הגבות-נגד על פעולתו של הפטרול שנפל במארב, אחר שהלו עבר כבר דרך אנשי המארב והחל מאיים על הללו מעורפם. אשר נאמר כבר — דיו להראות כי התרגולת „הפעולה מידית“ בה אנו

דנים מגלמת בקרבה גורמים פסיכולוגיים התורמים רבות להשגת הצלחה. כיון שהעקרונות הכרוכים בדבר הינם פשוטים, סבורני כי אפשר לנתח, לפי אותם קוים עצמם, גם תרגולות „הפעולה מידית“ אחרות דומות — על מנת לבחון את מידת-תכליתיותן בקרב. אך אפילו לא נצליח להשיג מטרה זו הרי ברור כי נתוח כזה, יחד עם האפשרות שניתנה לנו לעמוד על תגובת הטירונים המתאמים, הביאו לידי שפור באורחי האמוני-הדרכה; וכתוצאה משפור זה השתכנע הטריון שכנוע שבהגיון ביעילות תרגולת „הפעולה המידית“ — והפך על כן לתלוי פחות בנסיון שירכוש בקרב ממש. תהליך זה של „הסגלה“ פסיכולוגית, בהצטרפו עם מנהיגות ומשמעת נכוחות, מסייע הרבה לשפורה המהיר של היעילות המבצעית; הגם שיהיה עדיין צורך בסדרת התנסויות בתנאי קרב מציאותיים בטרם תמחה מתוכו תגובת ההלם שנתרחשה בו בקרבו הראשון.

נתוח הצורות „קויות“ של תרגולות מארב

לאחר שעמדנו על דוגמה זו של מארב במשטחים פתוחים-יחסית של מטעני-אורז, נעלה עתה דוגמה שניה שתספק לנו הדגמה נוספת — כיצד ניתן לשפר את שיטות הטקטיקה-הנועירה באמצעות נצול תכונות מוכרות של תגובת האדם למתח-הקרב. נעיין עתה בסוגית „המארב הקוי“ — ובמיוחד של מארב כפי שעורכים אותו „בשטח סגור“, לאור היום. להלכה, מבחינת גרימת אבידות לאויב, אורח הבצוע הנחוג צריך היה בעצם להיות רב-הצלחה הרבה יותר מכפי שהענין מתפתח תכופות למעשה. אפילו כיום מוצאים אנו הדגמות לכך במלאיה. אורח הפעולה שנוקטים בו בדרך כלל הוא לבחור, נאמר, 10—15 אנשים החמושים בעיקר בכלי זין אבטומתיים, כולל לפחות מקלע-קל אחד. הם מסתתרים לאורכו של שביל הג'ונגל, בטוח קצר יחסית. מפקד הפטרול מציב עצמו לרוב ליד המקלע-הקל, כיון ששליטתו באש של זה היא בדרך כלל המפתח לכל הצלחה בה עשויים הם לזכות. אולם משנסתיים פרץ-האש הפותח של המקלע הקל, תלויה בהרבה מידת ההצלחה הכוללת בתפקיד שממלא כל אחד משאר אנשי צות המארב.

הללו שבמארב נהנים מן היוזמה, ומן היתרון הטקטי, הצפון בכך שהם נמצאים על קרקע שנבחרה בידם; ואפשר אפילו שיתחפרו. האויב הנופל לתוך המארב, ובמיוחד באזורים קדומניים, יתכן אמנם כי יהיה דרוך לקראת פורענות העלולה לבוא בכל רגע — אך לא דוקא ברגע מיוחד זה יותר מאשר בכל רגע אחר. כתוצאה, עם פרץ-האש הראשון מושגת מידה מסוימת של גרימת-הלם תגובת, האויב בראשיתה היא תגובה מתוך מבוכה. אנשיו יתקשו להתמצא באשר לתנוחת הערכות-האורבים ותחומיה. באופן כללי, תגובתם המידית

של אלה שנלכדו במישרין במארב מתרכזות על עצמם — ומגמתה לחמוק על ידי החלצות מתחום הראיה של האורבים.

אם יש לאויב תוקף־נפש מסוים והוא מאומן וממושפע היטב, תבוא לאחר תקופת־מה, התאוששות מן ההלם והיא תביא לידי מענה־אש, ואחרי כן אף לעריכת הסתערות על המארב עצמו, באם רק ימצאו עדיין מספיק אנשים לכך. שלב זה, לכשיגיע, הוא הרגע־המדיאג לאלה שבמארב. הם לא השמידו את האויב שנפל לתוך המארב, ואנשי האויב מחזירים לעצמם את היוזמה על ידי התקיפה את אנשי המארב הנמצאים כרגיל בעמדה הנחשבת כלא־טובה להתגוננות בפני התקפה מאורגנת. הבעיה היא אזי כיצד לחלץ את חבורת־המארב; וזהו השלב הקריטי בו צפויות ביותר אבידות למארב.

במשך מלחמת העולם השנייה, ביחידות אוסטרליות ידועות שפעלו בשטחי הג'ונגל שבוגיניאה־החדשה ובאי בוגיניויל, גרמה לדאגה חמורה בעית המספרים יוצאי הדופן של אבידות שנגרמו להן במצבים כאלה. יתר על כן, למרות מספרם הרב של מארבים שנערכו ע"י האוסטרלים במטרה ללכוד שבוים, הושגה רק הצלחה מועטה. נתגבשה הדעה כי הכשלון נגרם מכך שעורכי המארבים: — א. לא נצלו בשלמות את השפעת ההלם הבאה בעקבות פרץ־האש הפותח; ו־ב. נשתהו זמן רב מדי במקום המארב בטרם נתקם את המגע. תרגולות המארב גוונו עתה באופן שנכלל בהן העקרון כי בכל מקום שפני השטח מאפשרים זאת תסתער חבורת המארב על האויב מיד לאחר מתן פרץ־אש פותח מכל כלי הוי, תבצור את עוללות האויב בקרב־מהודק — ובמקרים בהם יראה הדבר כדאי, תסתלק ע"י עברה היישר דרך האויב והלאה. הפעולה כולה, יחד עם נתוק המגע, אפשר להשלימה תוך דקות — שתיים או שלוש לכל היותר. נוהל זה הונהג, והתוצאות היו מעודדות ביותר. אחוז ההרגים והשבויים של האויב עלה במידה נכרת; איבודות גייסות־נואנו הופחתו בהרבה; רוח־הגייסות השתפרה והופיעה אצלם מידה בלתי משוערת של תוקפנות. במצב התלהבות זה, יש וחבורות־מארב בנות עשרה אנשים, או פחות, אסרו קרב על קבוצות אויב אשר למראית עין היו גדולות מכדי לאפשר זאת. בדרך כלל נמצאו חבורות־המארב מסוגלות ליצור תהו־ובהו, ולהסתלק ללא פגע.

יחידה אחת או שתיים הפעילו בהצלחה אורח־פעולה דומה במלאיה, במשך „תקופת החורם“ שם היה לאורח פעולה זה היתרון הנוסף שהמהירות ביצירת מגע־קרב מהודק עם האויב אפשרה יותר את תפישתם של אותם

* השם המנוסח הנקוט ע"י השלטונות הבריטיים למלחמת־הגרילה שהתנהלה במשך שנים ע"י כנופיות קומוניסטיות־סיניות במרחבי הג'ונגל.

אנשי חבורות הטרור המנסים להמלט; שכן יש לזכור כי אנשי החבורות לא אומנו להתיצב־לקרב, ולהלחם במצבים כאלה. אם יפלו במארב — הרי מחזקת הלכתם־הטקטית את נטיתם הטבעית להמלט על נפשם. על כן, המהירות בנצול השפעת ההלם הראשונית שהושגה ע"י הפתעה־טקטית, חיונית הינה בשביל גודל הרוצה להצליח במלוי משימותיו בתנאי מצב החורם שבמלאיה. מעניין לציין כי אנשי כנופיות שנשבו, או נכנעו, מסכימים אף הם להערכה זו. הם ציינו תכופות בחקירותיהם כי כוחות הבטחון לא הצליחו להשיג את מלוא ההצלחה, לאחר שהיטיבו להפעיל את השלב־הפותח של המארב, משום שהם היו איטיים מדי „בפעולת ההמשך“, הבאה לאחר פרץ האש הראשוני. אורח הפעולה שתואר לעיל הצליחו נובעת מהכנה שלמה של התגובה אשר הפתעה עלולה לגרום לה בקרב גייסות מאומנים היטב. ההפתעה מביאה לידי יצירת קהות־מוחין מסוימת. משכו של מצב־קהות זה ומידת עוצמתו, שונים לגבי כל אדם; אך אף בקרב אנשים ללא־אחת (וקיימים כאלה!) מתפתח תמיד מצב זמני של אי־אונים — הוא־הוא המצב אותו יש לנצל להשגת תכלית, ואפילו אם לא יתקיים אלא רגע־קט. משהושגה הפתעה, יש לעשות כל מאמץ להאריך את המצב של הרגשת אי־אונים, וביחוד של הרגשה זו בקרב הקבוצה כגוף־שלם. אם עומד בראש הקבוצה המופתעת מפקד מוכשר, הרי יתאמץ להקים מגע אישי עם חייליו, להחזיר לידיהם את השליטה ולהדביר את המשך הרגשת אי־האונים על ידי הפעילו את תרגולת ה„פעולה המידית“ בה הורגלו. הוא ישתדל להביא לידי גלוי פעיל („אקטיבי“) של פעולה טקטית נמרצת. מן הראוי להסב את תשומת לבו של הקורא לספור קורותיה של תקרית אמיתית אשר נתרששה במלאיה במשך „תקופת החורם“ (ראה הנספח). עשרים עד עשרים־וחמשה אנשי כנופיה סיניים ערכו „מארב קוי“, אשר הוצב על ידם ברוב־השכל. כאשר נכנס לתומו פטרול כוחות הבטחון לתוך המלכודת היו כל היתרונות לצד האורבים. הטות היה קצר. ובכל זאת הניח מפקד האורבים לקרב־אש להתפתח — דבר שלבסוף אלצו לסגת בחפזו, כשהוא מאבד אנשים וציוד. אין ספק כי פעולות כוח־הבטחון היו במקרה זה למופת. נכון אמנם כי המארב תוכנן מדוקדק, אך לפי הידוע על כוונתם האורבים יש להסיק את המסקנה והלקח — אשר הדו"ח מסיקם — כי בצד המארב על ידי אנשי הכנופיה היה גרוע ביותר, אילו היו האורבים גם מסתערים מן המארב, קרוב לוודאי כי היו משמידים אותה קבוצה מכוחות־הבטחון אשר נלכדה במארב — ומצליחים להמלט בטרם היתה מתפתחת כל פעולה מחושבת מצד שתי הקבוצות הנותרות של כוח־הבטחון. דעתו של מפקד הפטרול היא כי על אף כל המהירות בה פתח כוחו בהתקפת הנגד, עדיין היה לאורבים הזמן בשביל להסתער עליו מן המארב ולהספיק אחר כך לנתק את המגע ל„משע“, ללא תקלות.

מִן הַשְּׁקוּלִים דְּלַעִיל מִתְבָּרָר כִּי יֵשׁ לַצִּפּוֹת לַהֲצִלָּהָ, בָּאֵם נַעֲרַכְתָּ הַסְתַּעְרוֹת מִן הַמַּאֲרָב. פִּרְיָה־אֵשׁ הָרָאשׁוֹנִי גִירָם לַהֲפַתְעָה. וּבִטְרָם יִהְיֶה לִנְתַקְפִּים הַזֶּמֶן לַהֲתַמְצָא, וּלְפַתַּח הַתַּקְפָּת־נִגְדַּ בְּנוֹסָה תַּפ"מ—נַעֲרַכְתָּ עֲלֵיהֶם הַסְתַּעְרוֹת מִטּוֹחַ קֶצֶר. דָּבָר זֶה מַגְבִּיר אֶת הַתְּגוּבָה הַנִּפְשִׁית שֶׁל „אִי־אֹנִים" וּמַאֲרִיךְ אֶת מִשְׁכָּה.

דו"ח על פטרוול בפעולה, נגד־מארבית"

ב־22 לחודש יוני 1956 עסקה מחלקה מן הגדוד השני ל"רגימנט האוסטרלי המלכותי" בפעולות פטרול בקרבת הכפר סונגי־בילו אשר באזור־המשטרה של סונגי־סיפוט שבצפון־מערב מלאיה.

המחלקה הקימה בסיס פטרולים באזור זה, לא הרחק ממאגר-מים. במשך שעות אחר הצהריים של ה-22 ביוני התרחשה תקרית: על ידי אנשי כנופיות נערך מארב לצד צנור המוליך בכווך דרום-מערב אל מאגר זה. שנמצא על נהר באמנו. הערכותיו של המארב היתה לאורכו של שביל המתמשך בין נהר באמנו לצנור.

25

הגייסות שהיו מעורבים בתקרית מצדנו היו: —

- א. פטרול אחד בן חמשה אנשים (כולל מקלען-קל) בפקודו של רב-טוראי;
- ב. פטרול אחד בן ששה אנשים (כולל מקלען-קל) בפקודו של רב-טוראי;
- ג. חבורת מפקד-המחלקה, שהיתה מורכבת ממנו עצמו ועוד שני אנשים. עשרים-ושלושה עד עשרים-וחמשה אנשי כנופיות היו מעורבים בתקרית. לצורכי הספור נקרא לפטרול שבתת-סעיף א' בשם "פטרול מס. 1"; לפטרול שבתת-סעיף ב' — "פטרול מס. 2"; ולזה שבתת-סעיף ג' — "חבורת-המפקד".

תאור הקרב

בשעה 14.45 בקרוב, ב־22 ביוני, נפגשו פטרול מס. 1 ופטרול מס. 2 ליד הצנור — כ־100 מטרים בערך פנימה בתוך-הג'ונגל, אשר גבל כאן עם שטחיה של אחוות מטעני-גומי גדולה. אותו יום כבר ערכו שני הפטרולים סריקות למן בסיס-הפטרולים שליד המאגר ועד לפאת הג'ונגל, בחפשו אחר סימנים לאנשי כנופיות, ואחר מקומות מתאימים לעריכת מארבים על ידי כוחות-הבטחון. פטרול מס. 1 חפש על פני קשת המשתרעת מערבה לנהר באמנן — ופטרול מס. 2, בדומה לנ"ל, מזרחה לנהר.

בערך בשעה 1500 זו פטרול מס. 2 ונע דרומה-מערבה לאורך השביל שלצד הצנור, על מנת לשוב אל בסיס הפטרולים שליד המאגר. עשר דקות לאחר מכן נפל פטרול זה לתוך מארב.

המארב הופעל תחילה ע"י התפוצצות מוקש ואש-אבטומתית מתת-מקלעי "סטן" ו"תומפסון". מרבית אנשי פטרול מס. 2, חמשה אנשים, הוטלו ארצה בכח הנפץ, אך בתחילה לא נסבלו כל אבידות בנפש מן ההתפוצצות. אנשי הפטרול נתפזרו לעמדות-אש שנתפסו על ידם לצד השביל.

מפקד פטרול 2, נהרג ע"י אש אבטומתית, בזנקו אל מעבר לשביל, אל עמדת אש טובה יותר. האיש בפטרול שנשא תת-מקלע "אואן", אף כי נפצע הספיק בכל זאת לירות שלוש מחסניות מן הכלי שלו לעבר אנשי האויב בטרם מת. יתר אנשי הפטרול, הגם שבגלל ירי האויב לא יכלו לנוע, השיבו אש. מקלען ה"ברן", אף שבתחילה הועף ע"י המוקש ואחרי-כך הוטל ארצה פעם שניה ע"י רמון שנזרק מן המארב, התמיד להפעיל את מקלעו והמשיך לסרוק את המארב באש.

במשך קרבת-יחיה זה לא ראה כלל הפטרול את האורבים, אשר היו מוסוים להפליא בשיחים העבותים. לאמיתו של דבר לא היתה האש שהושבה על ידי הפטרול מכוונת אלא לעבר המקום ממנו באה אש האורבים. הללו

נשמעו משוחחים וצועקים בינם לבין עצמם, וקבוצה נוספת נשמעה קרבה ובאה מאזור שמצפון לעמדת המארב.

במשך אותו זמן בו היה פטרול מס. 2 נתון בקרב, נעו פטרול מס. 1 וחבורת-המפקד לעבר קולות הירי. פטרול מס. 1 רץ במקביל לשביל, וקרוב מעבר צפון-מזרח; וחבורת-המפקד רצה עתה מבסיס הפטרולים שנמצא 350 מטרים הלאה משם, מעבר דרום-מערב.

מפקד פטרול מס. 1 העתיק עתה את תנועת פטרולו אל השביל, בכיוון אל קולות הירי — והוא נורה על ידי אגפו הקרוב של המארב, בערך חמישים מטרים צפונית מזרחית למקום בו נלחם אותה שעה פטרול מס. 2. מפקד פטרול מס. 1, וכן גשש מבני שבט ה"דייקים", הוצמדו תחילה לקרקע ע"י אש האורבים, אבל הם הסתערו על עמדת-האורבים, לאחר ששלחו את יתרו של פטרול מס. 1 לתקוף מן האגף הצפון-מזרחי. הן מפקד פטרול מס. 1 והן הגשש נפצעו; מפקד הפטרול נפגע בורועו והגשש ברגלו.

ההתקפה האגפית, בפקודו של חייל מפטרול מס. 1 ואתו שלשה אנשים, בוצעה. אחד התוקפים נהרג בהסתערות. איש הכנופיה אשר הרג אדם זה נראה נע לעבר נהר באמנן. הרושם היה שהוא ניתק מן השאר וכי אף נפצע בפעולה זו. מפקדה של קבוצת-ההסתערות ירה באורב אחד בחזהו, מטוח של חמשה או עשרה מטרים. החבורה-האוגפת תפסה עמדות אש מעל לעמדות המארב, והנחיתה עליהן אש ממקלע, מתת-מקלע "אואן" ומרובה.

באותו זמן עצמו נע מפקד המחלקה, ואתו שני אנשים, לאורך השביל כשפניו אל צפון-מזרח — והוא הבחין בקבוצת אנשי-כנופיה הנעים לצד השביל, כשכיוונם אל דרום-מזרח. איש-כנופיה אחד נראה הוצה את השביל ופונה לעבר נהר באמנן. לאחר זאת נאסר על חבורתו של מפקד המחלקה קרב-אש על ידי שלושה כלי-יריה שבידי אנשי-כנופיה בלתי נראים, מתוך עמדת-המארב. החבורה השיבה אש. לאחר שמפקד המחלקה השליך שני רימוני יד לכיוון שממנו באה אש האויב, חדלו אנשי הכנופיה מלירות והתרחקו. בעקבות סדרת צפופי-משროקית שנשמעו מעמדת-המארב, ירדו ששה אנשי-כנופיה בריצה אל השביל וחצו, תחילה את צנור המים, ואחר כך את השביל — וזנקו אל תוך צמחית השיחים, כשפניהם מועדות אל נהר באמנן. כן ידוע עתה כי שאר אנשי-הכנופיה הסתלקו מתוך המארב בכיוון דרום-מזרחי.

מפקד המחלקה, יחד עם שני אנשיו, ערך עתה סריקה בכיוון נהר באמנן — ואגב כך גלו הם איש-כנופיה אחד וקטלוהו, ואספו תת-מקלע "תומפסון" אחד. בשלב זה הצטרף אל חבורת מפקד המחלקה פטרול קטן נוסף, בן ששה אנשים, אשר גם הוא נע אל קול היריות, מאזור-הפטרול שלו שבשכנות למאגר-המים. לאותו זמן כבר פינו אנשי-הכנופיה את עמדת המארב. מפקד המחלקה

ארגון מחדש את אנשיו שבכל הפטרולים וערך חפוש יומי באזור. חפוש זה העלה את העובדות דלקמן: —

- א. נחפרו באזור הפירות חריץ;
- ב. "נתיבים" של עקבות דם הראו כי לפחות שני אנשי-כנופיה נפצעו;
- ג. מצוי היה שביל המוליך מעמדת המארב בכוון דרום-מזרח;
- ד. בשעת נסיגתם נטשו אנשי-הכנופיה ארבעה תרמילי-גב שלהם.

נתוח והערות

המחלקה נכנסה אל תוך הג'ונגל בשכונות לצנור המים, עם האר השחר ב-21 ביוני 1956. אין להניח כי היתה לאויב הזדמנות להבחין בה ולעקוב אחריה בטרם נכנסה אל תוך הג'ונגל. בהתחשב בקרבתו של בסיס-הכנופיה אל בסיס-הפטרולים יש לשער כי הפטרולים שנעו בתוך פאת-הג'ונגל במשך יום 21 ביוני נצפו על-ידי אנשי-הכנופיה במהלכו של אותו יום; הללו עשו לאחר מכן את הסדורים הנחוצים בשביל להציב את המארב ב-22 ביוני.

האזור שנבחר על ידי אנשי הכנופיה לעריכת המארב מוקם באופן מוצלח ביותר. הוא לא הניח אלא מרחב מועט ביותר לתמרון על ידי כוחות-הבטחון. ברור הדבר כי המארב תוכנן באופן מדויק מתוך כוונה להניח לפטרול כולו להכנס אל תוך "אזור-ההריגה" בטרם יופעל המארב.

אין ספק כי פעולה תקיפת-החלטה מצד החבורה שנלכדה במארב, וכן הגבה מהירה של שאר הפטרולים משמעתו את קולות הירי, הן שהפכו מארב זה — אשר לולא כן היה מסתכם בהצלחה מובהקת לאנשי-הכנופיה — להתנגשות אשר בה נגרמו לכנופיה אבידות ונתפסו ממנה כלי זין ותחמושת. הפטרולים עצמם לא סבלו כל אבידות בנשק ובציוד.

סכום הציוד שנתפס

- 1 תת מקלע "תומפסון";
- 1 מחסנית "תומפסון", במצב נזוק;
- 1 רובה סימן 3;
- 63 תחמישים בני 0,303;
- 5 תרגילי-גב;
- 4 סדורי-מקוש ל"מלכודות-כסיל" מופעלי חשמל (כולל גליל תיל חשמלי וסוללות פנס).

הלקחים

א. לא טוב הדבר כי כוחות-הבטחון ינועו בהתמדה באזורי-פיטרול שהפכו לידועים, ואפילו נמצאים אזורים אלה בתוך פאת-הג'ונגל פנימה. ב. הצורך לסייר בשם לב שבילי-חליפין המוליכים אל בסיס-הפטרול, מתוך מגמה להמנע ככל שאפשר מתנועה דרך מיצרים נראים-לעין הנוחים לעריכת מארבים מוצלחים.

ג. הכרחית שמירה על רווח נאות בין אנשים שבתוך הפטרול — על מנת לקיים את האפשרות לפעולת הגבהות-גמול במקרה שהקבוצות הנעות בראש נפלו לתוך מארב.

ד. אפילו מארבים שתוכננו על-ידי אנשי הכנופיות באופן מדויק מאוד ניתן לסכלם על ידי תקיפות רצונם של אנשי הפטרולים, רמת מנהיגות גבוהה אצל המפקדים-הזוטרים והנכונות להתמודד בלחימה ולמצות את אפשרויותיה אפילו כשהנך נמצא במצב נחות מבחינה טקטית.

צא מן העיר!

לויטננט דוד ג'. דיין

ליחידה באזור החזית יכולה עיר להיות מלכודת מות — או מתת־אלוהים. תלוי הדבר באופן השימוש בה.

רבים הם החיילים — בני אומות רבות — הנחים כיום בקברותיהם מפני שבשעתו לא קיימו הם את הצו האומר: „צא מן העיר!“

אכן, ערים עלולות להיות מלכודות מות — ובמיוחד ליחידות קטנות. רבים הם החיילים אשר נשבי, או נטבחו, מפני שהם הסתגרו במקום מצומצם, ולא היו מסוגלים להשתמש בנשקם בתוך מלכודות אלו, אותן גזרו על עצמם. כתות ומחלקות לא־פעם הביאו על עצמן שואה על־ידי שנצטופפו במרתפי בתים — בחפשי חום, או קרבת־חברים — ולא השאירו אלא זקיף אחד או שנים ברחוב ליד הכניסה. שומרים אלה חסלו, כרגיל, או נדחקו־פנימה, אל חבריהם. ואז כל היחידה היתה נמצאת חסרת־אונים, בלי יכולת לנוע, לירות או לצפות. פעמים מספר הייתי קרוב מאוד למצב בו כל יחידתי, או חלק ממנה, עמדה לשאת בגורל משפיל זה. ולא היתה זאת תוצאה של חוסר־ידיעה — כי אם של רכות מופרזת. כי פשוט לא הפעלתי את מידת המשמעת־העצמית, או את החומרה הדרושה הנחוצה בשביל לאלץ אנשים מותשים לצאת החוצה, אל תוך מזג האויר הגרוע.

היתה זו אולת אילו אמרתי כי ערים או איזורים בנויים קטנים יותר, אי אפשר להגן עליהם. ההסטוריה עצמה סותרת הנחה כזו. במקום בו פני־הקרקע, ואופי העיר ותנוחתה, מתאימים מבחינת השקולים הראשונים במעלה של תצפית ושל שדה־אש — שם אפשרית הגנה נאותה. חורבות־כפרים שבראשי־גבעות, הן באיטליה והן בצפון־אפריקה, הוכיחו זאת. המפלות שעלולה להתהוות בעקב השימוש בכלי־נשק אטומיים, גם־כן נתנו ודאי לנצול טוב בין על־ידי יחידותיה של ה„דיביזיה המשולשת“ — כפי שנתקיימה עד כה — ובין על ידי יחידות הדיביזיות ה„פנטומיות“¹ החדשות, הן דיביזיות חיל־הרגלים והן דיביזיות מוטסות. אך על אף כל אלה, אין להשתמש בשטח־מאוכלס אלא אם היחידה גדולה דיו צורכה (או העיר קטנה דיו־הצורך) בשביל שניתן יהיה להחזיק החזקה של ממש, „פיסית“, ברב הבתים שבקו ההיקף של הישוב הפונה כלפ־חוץ. וכן צריך שלכל איש יהיה אשנבר־י, אשר לו שדה־אש מסוים.

הדבר החשוב הוא לנצל את השטח כראוי. כי בשעת כנון עמדת־ההגנה יעשה שימוש נכון בפני־הקרקע, באופן שתופק תועלת מכסימלית ממיטב אפשרויות התצפית, ומשדות־האש שבנמצא, אך מעטים מאוד המקרים בהם לא היתה סביבתו הקרובה של אותו ישוב מהווה שדה קרב טוב בהרבה — באם רק נניח כי היתה לה ליחידה אפשרות כלשהי להספיק ולהתחפר בה. קל הרבה יותר לאיוב להטיל רמון לתוך חדר מאשר לתוך שוחת־שועל. מספר נתיירי־כדורים בני 0.30 או 7.62 מ״מ, למשל, יכולים לעשות שמות בחדר בנוי אבן — בעוד שבמקום אחר היו הקליעים עוברים מעל־לראש מבלי להזיק (או שהיו נתקעים בשכבת־האדמה שבצד זה או אחר של החפירה). מעטים עד־מאוד הגגות הנותנים אבטחה בפני פגזי ארטילריה־בינונית; וההדף בפנים החדר מהתנפצותו הקרובה של הפגז, עלול לפוצץ את עור התוף. אש טנקים הנורית לתוך בית עלולה „לעשות קציצות“ מהאנשים המחזיקים בו.

כדברים האלה קרו ונתרחשו פעמים אין־ספור ואין בכל אלה שמץ מה„דברים שבהלכה“. סיוט זה של מצב בו זקיף בודד, היושב מנומנם ליד חלון או עומד לו בשלוחה בחדר־כניסה אפל, שעה שחבריו מבשלים, מיבשים בגדים או ישנים מתוך הרגשת בטחון — הוא המעלה צמרמורת בעצמותיהם

¹ „פנטומיות“ — הוא הכינוי לדיביזיות מסוג חדש, המוקמות עתה בתהליך שדור ארגונם של כוחות צבא ארה״ב. כינוי זה הוא פרי מיוגון של שתי מלים, המבטאות שני מושגים המשתלבים במבנה דיביזיות אלה. הראשונה היא „פנטא“, שפירושה ביונית „חמש“ — על שום מספר גופי־היסוד („קבוצת־קרב“) הרגליים (שעצמם עומדת ב„חצי דרך“ בין עצמות הגדוד והרגימנט כפי שהיו נהוגות בצבא ארה״ב). ואף גופי יסוד אלה — והאחרים שבדיביזיה, כגון יחידות השריון והארטילריה — מתחלקים לחמש יחידות־משנה. המלה השניה היא „אטום“ שכונתה כאן לציו את הסיגול הכללי של מבנה הדיביזיה החדשה לצרכי הלוחמה בתקופה ה„אטומית“, וכן להכללת כלי־ידי בתוכה, המסוגלים להנחית פגזים, או „ראשי־נפץ“, נושאי מטען־גרעיני. — המערך.

של מפקדי־יחידות. אנשים הנמצאים במצב שכזה — אין להם סכוי אפילו אם ילחמו. פטרול קטן אחד, או יחידת־משנה מטפוס „קומנדו“, של האויב, יש ביכולתם להשמיד יחידה הגדולה מהם. ואילו בהתקפה כללית, הזקיפים הבודדים שליד הבתים השונים אפשר והם יהיו היחידים שיוכלו להכנס לקרב בהצלחה ממשית כלשהי. יתר אנשי היחידה אפשר ויהיו חסרי־אונים. יתכן ואחד הבתים יתפס על ידי האויב, ועל ידי כך יוכנס טריו בקו כולו — ויפתח פרודור־גישה אל תוך „חדרי־הבטן“ של אותה יחידה. בתים אחרים שהוזקו בהם — אפשר לאגפם, לנתקם, לסורקם (לכוון מחיצה כלפיהם) — לעשותם לחסרי־תועלת בדרך־כלל. ואילו כוח של צדך־אתה, שיצא להתקפת נגד, ברור שיהיה פועל במסיבות אשר הן לרעתו.

האחוז הגדול ביותר של ישוב עירוני (פרט לארצות הברית) מצופף בישובים קטנים. אירופה כולה, צפון־אפריקה והמזרח הרחוק — המקומות בהם כבר לחם החיל האמריקאי, ויתכן שעוד יצטרך לשוב ולהלחם שם, עשויים לפי „דגם“ זה. אך אין דבר זה, בהכרח, בגדר חסרון: כפרים ועיירות יכולים להביא הן נוחות והן שמחה — אם משתמשים בהם כראוי. באמרנו „כראוי“, כונתנו היא לאותו צו: „צא מתוך העיר!“ (ובמיוחד — לעת שקיעת החמה). או לפחות, הוצא מתוכה את כל יסודות־הכוח הלוחמים, או את רובם. ומאוחר־יותר, לאחר שהיחידה כבר נתחפרה, אפשר להרשות לחלקים קטנים לחזור ולשהות בעיר.

הבה ונתאר לנו מצב מן הסוג אשר נתהוו פעמים רבות הן במלחמת העולם השנייה והן בקוריאה, ואשר — עם הדגשת־היתר על הפזור, אותה יחייב שדה־הקרב האטומי — קרוב לודאי שיארע שוב ושוב.

פלוגה־מוגברת, או קבוצת־משימה בעצמה דומה, תפסה את יעדה — גבעה או הצטלבות דרכים אשר עירה קטנה בת 30 או 40 בנינים שוכנת שם. הפקודות שנתנו למפקד הן: להחזיק ביעד עד אשר יתפתח שלב חדש במצב־הדברים או עד שיטוהרו השטחים הסמוכים ותתקבל הפקודה לנוע הלאה. אין לפלוגה (או לכוח המשימה) מגע פיסי עם יחידות אחרות של צדה־היא; האויב שבאזור זה חלש יחסית, אך פעיל. תתכן התקפת נגד מצד האויב, אך איום זה אינו רציני ביותר. מזג האוויר קר עם טפטופי־גשם ושלג לסרוגין.

מצב כזה הנו מן הסוג הקרוי: „בסיסי“ דהיינו, מן הפשוטים והרגילים ביותר וכן גם הפתרון — ארגון־הגנה שיהלום את צורכי המצב והמקום ופיטרול נאות וכיו"ב — צריך שיהיה בגדר „בסיסי“. עם זאת, במצב רגיל ומוכר זה ניתן להדגים מספר שקולים ועקרונות חשובים. ואת אלה אפשר לישם, תוך שינויים וסיגולים קלים, אל כל אחד מענפי הצבא, אל ישוב מכל סוג, אל מלחמה מכל צורה שהיא.

ראשית־כלל, להלכה יכול המפקד של הפלוגה (או של כוח המשימה) להבטיח את בטחון אנשיו באותו לילה מסוים על ידי שיוציא את כל הגוף שבפיקודו החוצה, לתוך השלג. אך לא היתה צומחת מכך תועלת כלשהי להרמת רוחם של החיילים אשר לא יוכלו להבין מעשה שכזה; וודאי־וודאי שהדבר לא היה עוזר כלל לנערם מן ההתיגעויות של לחימה ממושכת, או לחסוך את כוחם לקראת ימי־התלאות הצפויים להם. מכל מקום, את כל הרובאים ואת כל המקלעים צריך לשלח אל־מחוץ לקו־ההיקף של הבנינים עצמם (מספר מטרים בלבד של ריחוק יספיקו) ושם יש להתחפר התחפרות־מגן נאותה. את כל הטנקים, מסיעי הגייסות המשוריינים, רכב ההספקה, המרגמות וכו' יש להציב בעמדות סיוע. בין הבנינים או במקומות הסתר (בחורשות, למשל) שבפנים קו־ההיקף (המתחם). לאחר שהקו כונן־ואובטח, מוצבי חוץ הוצבו, והוצאו לפועל כל סידורי־המגן המקובלים — אפשר להרשות לאחוז מסוים של החיילים לצאת משוחותיהם בכדי לבקש מחסה ומעט־נוחות ב„בתי התחממות“ שיקבעו בשכונות. וכן אפשר להתיר לכמה אנשים לישון בתוך בתים, אם שדות האש העומדים לרשותם — מתוך החלונות או פתחי המרתפים — מאפשרים מתן סיוע נאות למחלקתם. בערך כשליש ממספר האנשים יכול להיות נעדר מה„קו“ בעת ובעונה אחת. כאשר מזג־האוויר גרוע במיוחד ועצמת האויב קטנה — יתכן שעד למחצית ממספר האנשים מותר להנות מן החום, המחסה ואפשרות בשול־המזון, אך לעולם — בכל מצב טקטי שהוא, מבלי שים לב למידת ההתיגעויות או לבטחון המשוער כי לא יתקיפוהו — אל־לו למפקד להרשות ליותר מ־50% של אנשיו לנטוש את מחפה שוחותיהם. ולעולם אין להרשות למש״קים להעדר מפקדיהם באחוז העולה על אחוז האנשים שהורשו לעשות כן.

ושוב: אף את המפקדים עצמם יש להזהיר. הבתים הגדולים, והעשירים ביותר, וכן גם הווילות הגדולות והנוחות, שוכנים בדרך־כלל בפיאתה של עיר, או קצת מחוצה לה, על איזו גבעה סמוכה. כל מפקד, אשר נתפס לפתוי שבמגורים מפוארים הנמצאים בפאתי מרחב פקודו במקום בו אפשר לנתקו, או לרתקו — הרי הוא כסיל; ונוסף על כך — גם חיל גרוע. כל בנין של ממש או מרתף מוצק הנמצא בסמוך למרכז העירה — הוא־הוא מקומו הנכון. במקום כזה אפשר יהיה הן להסתיר את האורות שבחדר פיקודו והן להסוות את פעילות מרכז־הקשר והרצים שלו. שם אפשר לערוך את התדריך לפטרולים, משם ניתן לבצע על

הצד הטוב ביותר את התפקיד הפיקודי — ושם אפשרית מיטב־השמירה על מוצב הפיקוד.

סכומו של דבר :

שמוש נכון בשטח־מאוכלס יכול לעשותו למתת־אלוהים. שמוש נפסד בלעומת זאת, יהפכו למלכודת. ברם, במידה שהמדובר הוא ביחידות־המשנה הקרביות המובהקות שביחידה אשר נאחזה בנקודת־ישוב — ציית לאזהרה: „צא מן העיר, החוצה!“.

מדף ספרים

כללי

J. EHRMAN: HISTORY OF THE SECOND WORLD WAR: GRAND STRATEGY: VOLUME VI, OCTOBER 1944—AUGUST 1945.

BRITISH INFORMATION SERVICES, 1958, 422 pp., ILL, MAP, INDEX, \$ 5.60.

עיקרו של הספר הוא ניתוח הקו האסטרטגי שהנחה את פעולות בעלות הברית בשנה האחרונה למלחמת העולם השנייה. בין השאר נידונה בו השפעת ההחלטה כי על גרמניה להכנע ללא תנאי. המחבר קובע כי החלטה זו לא מנעה מעולם גרמנים מלהכנע במסיבות שהצדיקו כניעה.

R. COLLIER: TEN THOUSAND EYES. E.P. DUTTON COMPANY, 1958, 320 PP., ILL., MAPS, \$ 4.00.

סיפורה של רשת הריגול של בעלות־הברית במלחמת העולם השנייה — רשת שהבקיעה את „החומה האטלנטית“ של היטלר, עוד לפני הפלישה לאירופה. המחבר ערך מחקר מקיף, ממושך ויסודי, אשר במרוצתו ראיין 150 איש מחברי הרשת.

יבשה

LESTER ATWELL: PRIVATE, SIMON AND SCHUSTER, NY, \$ 5.00.

סיפור שגיבורו הוא הטוראי ביחידה לוחמת. ואמנם המחבר מצליח להמחיש את תיאוריו, עד שלקורא ניתן להתרשם כמעט באורח „בלתי אמצעי“ מחיי החייל־מך־השורה.

S.L.A. MARSHALL: PORK-CHOP HILL. WILLIAM MORROW & CO., NEW-YORK, 315 pp., \$ 5.00.

אמן פרשות־הקרב האמריקני הנודע מפגין את כוחו כחוקר וכסופר בספרו זה. שענינו הקרב בן 48 השעות על גבעת „כותל־החור“, במלחמת קוריאה. בשליש האחרון של הספר מתוארים ששה פטרול־לילה בקוריאה — תיאור המושגת על חקירת משתתפי הפטרול על ידי המחבר, מיד לאחר שובם ממנו.

ים

ALDO COCCHIA: THE HUNTERS AND THE HUNTED. U.S. NAVAL INSTITUTE, ANNAPOLIS, M.D. \$ 3.59.

המחבר, אדמירל איטלקי, מספר על פעולותיהן של ספינות זעירות וכלי־שיט מיוחדים איטלקיים במלחמת העולם השנייה, בזירות הים התיכון, האוקיינוס האטלנטי והאוקיינוס השקט. בין השאר מתאר הוא את אורח ההתגנבות של הצוללות האיטלקיות דרך מיצר גיברלטר.

זקיף בודד העומד ... בכניסה ... שעה שחבריו מבטלים

דואר רשמי

צמח חיים

168281/ק

שדי ירושלים 103

יכו